ԹԻՒ 7727 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1911 ՈՒՐԲԱԹ 6 Octobre 1911 N. 7727 نومرو ٧٧٢٧ ٢٣ ایلول ١٣٢٧ جمعه

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ - ԳԱԼԱԹԻԱ
آره‌ولك
یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیری قره‌کین بویاجیان
درسعادت — غلطه
ابونه فیاتلری پوسته اجرتیله برابر ولایات ایچون سنه‌لکی ١٠٠ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամս.
Գաւառներու համար	100	54
Արտասահման »	85	20 Ֆր.

نسخه‌سی ١٠ پاره
10 ՓԱՐԱ.

آره‌ولك
AREVELK
Journal arménien
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
K. BOYADJIAN
CONSTANTINOPLE-GALATA

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1883ԻՆ FONDÉ EN 1883 تاریخ تأسیسی ١٨٨٣ . بازار ایرتسندن ماعدا هر کون نشر اولونور .

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Երկարատեւ և տառապագին երկունքէ մը ետքը վերջապէս ծնաւ Սայիտ փաշայի դահլիճը որ սակայն ապրելու կոչուած դահլիճ մը ըլլալ չթուիր։ Ամենէն լաւատեսները մինչեւ Խորհրդարանի բացումը կեանք կուտան իրեն, այսինքն առ առաւելն հոկտեմբերի սկիզբները։ Չենք գիտեր թէ ո՛ր աստիճան ճշմարիտ է այս գուշակութիւնը, բայց տրուած ըլլալով կարգ մը իրողութիւններ, շատ հաւանական կը թուի թէ Սայիտ փաշայի ժողված ոյժերովը կազմուած այս դահլիճը չպիտի կրնայ համապատասխանել ներկայ տագնապալից կացութեան պահանջումներուն։

Տեսանք թէ մեր հինաւուրց ու փորձառու Նախարարապետը ի՛նչ դժուարութիւններու բախեցաւ կարենալ իր քով հաւաքելու համար նախարարներ որոնք յանձնառու ըլլային ներկայ պայմաններուն մէջ պատասխանատուութիւն ստանձնելու։

Եւ սակայն հանրութեան ու հայրենիքին ծառայելու համար միայն լաւ օրերու սպասելու չէն, այլ ամենէն աւելի նեղ օրերու մէջ է որ մարդ պարտաւոր դէլու է ինքզինքը ազգին ու տէրութեան տրամադրութեան ներքեւ դնելու անպայման ու անվերապահ անձնուիրութեամբ։

Քաղաքացիական և հայրենասիրական առաքինութեանց այս պակասութիւնն է անշուշտ որ արգելք եղաւ քանի օրեր դահլիճի մը կազմութեանը, ըստ որում ոչ ոք յանձն կ'առնէր նախարարական որ և է աթոռ զոր կ'առաջարկէր Սայիտ փաշա։ Այնպէս որ կ'երեւի թէ ծերունազարդ փաշան որ իր յառաջացեալ տարիքին չնայելով յօժարեցաւ բեռան ծանրագոյնը վրան առնել, ի վերջոյ ստիպուած պիտի զգայ ինքզինքը ձեռնթափ ըլլալու։

Այդ պարագային ամենուն աչքերը որո՞ւ կը յառին. ո՞վ կ'որոնեն. որմէ՛ կը սպասեն անոր յաջորդել և դահլիճը կազմել.— Առանց ըսելու ինքնին կը հասկցուի արդէն թէ ծերունազարդ միւս փաշան է որ միահամուռ կը փնտռուի իբրեւ օրուան միակ մարդ որ կարենայ արդի դժուարութիւնները հարթել, կնճիռները լուծել և երկրին վարչութեան խռովեալ նաւը ապահով նաւահանգիստ մը առաջնորդել։ Անունը տալու հարկ չկայ, իմանալու համար թէ Քեամիլ փաշան է ատիկա։

Եւ սակայն ոչ ոք մոռցած է թէ Քեամիլ փաշան ինչպէս հրաժարեցուցուեցաւ վարչապետութենէ Սահմանադրութեան պատճառած առջի ամիսներու գինարբուքին ազդեցութիւնը դեռ չանցած։ Չենք գիտեր որոշակի թէ ինչեր պիտի ըլլային կամ ի՛նչեր չպիտի ըլլային ցարդ, եթէ Քեամիլ փաշան մինչեւ հիմա պաշտօնի վրայ մնար, բայց վստահաբար կրնայ ըսուիլ թէ երկու տխուր պատահարներ կան որ տեղի չպիտի ունենային հաւանօրէն։ Ասոնց առաջինն է Ադանայի աղէտը, երկրորդն է Տրիպոլսոյ խնդիրն, այսպէս յանկարծակի պոռթկումը հակառակ օրուան վարչապետին մինչեւ վերջին ժամ առած վստահեցուցիչ տեղեկութիւններուն։

Նոյնպէս չէ մոռցուած ընթերցող հասարակութենէն Ժէօն-Թիւրք թերթերու ամենէն արմատական ու գրեթէ քօմիթէի օրկան Թանինի այն յօդուածը՝ որով «գերեզմանէն ձայն մը» կ'անուանէր Քեամիլ փաշայի թերթի մը մէջ բրած մէկ քննադատական յայտարարութիւնը։ Այլ ա՛ւ՛ղ բախտի դառն հեգնութեան, այսօր «գերեզմանի այդ ձայնին» է որ կը դիմուի Սայիտ փաշայի դահլիճ մը կազմելու անհնարութեան պարագային, երբ ինքզինքնին երկրի երեսը կարծող ու Քեամիլ փաշան գերեզմանի խորը յաւիտենապէս թաղուած համարող երիտասարդ կուսակցութեան ներկայացուցիչները այդ տագնապը բերին ազգին գլուխը և կարօտ մնացին ծերունազարդ գլուխներու։ Քաղաքական առաքինութեան ի՛նչ մեծ դաս մըն է այս զոր եթէ գիտնան ուշադրութեան առնել ու արդիւնաւորել երիտասարդ ուղեղները, շատ պիտի օգտուին թէ իրենք և թէ ազգն ու հայրենիքը, որուն թերեւս օր մը նորէն կոչուին ծառայելու, զգաստացած և փորձառու դարձած ու խրատուած։

Կը մնայ միայն գիտնալ թէ այդքան դառն պատահարներէ ետքը Քեամիլ փաշան պիտի յօժարի՞ ընդունիլ վարչապետութեան պաշտօնը։

Բնականաբար ի վիճակի չենք մենք այս հարցման հաստատական կամ ժխտական պատասխան մը տալու, բայց իրաւունք ունինք յուսալու թէ ինչպէս Սայիտ փաշան չմերժեց իրեն եղած առաջարկը, ստանձնեց վարչապետութիւնը, աշխատեցաւ դահլիճը կազմել, նոյնպէս Քեամիլ փաշան ալ չպիտի մերժէ ընդունիլ զայն իսկ եթէ յաջողութիւնը աւելի հաւանական կը համարինք քանի մը պատճառներով, որոնք կրնան ամփոփուիլ սա մէկ գլխաւորին մէջ թէ ներկայ հանգամանքներուն առջեւ երկրին արդի տագնապին հանդէպ իրմէ զատ ուրիշ ոչ ոք կայ որուն կարելի ըլլայ դիմում ընել և որ կարենայ աւելի յաջողիլ քան ինքը։

Երբ մարդ մը կարծես նախախնամական կարգադրութեամբ այս աստիճան անհրաժեշտ կը դառնայ, այլ եւս չկրնար և իրաւունք չունի չափազանց ծանր ծախելու ինքզինքը։ Իսկ Քեամիլ փաշայէն երբեք չսպասուիր այդպիսի վարմունք մը։ Ընդհակառակը կը հաւատանք թէ ոչ միայն պիտի ընդունի, երբ իրեն առաջարկուի վարչապետութիւնը, այլ և պիտի յաջողի ալ կազմել զօրաւոր դահլիճ մը, որ կարենայ բարեյաջող վախճան մը տալ երկրին սպառնացող արտաքին ու ներքին տագնապներուն, փրկելով ազգին ու տէրութեան պատիւը, ապահովելով անոր օրինաւոր շահերը։ Անհերքելի է թէ Քեամիլ փաշայի ընտրութիւնը արտասահմանի մէջ ալ լաւ տպաւորութիւն կ'ընէ, ինչ որ քիչ չնպաստեր բոլոր առկախ խնդիրներուն բարւոք լուծման։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ
Ո՞ՐՆ ԱՒԵԼԻ ԴԺՈՀ Է ԻՏԱԼԻՈՅ ՏՐԻՊՈԼՍԻ ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐՈՒԹԵՆԷՆ

Ամէն կերպով յայտնի եղաւ թէ Եւրոպայի երկու խմբակցութիւններն ալ չէզոք պիտի մնան Թուրքեւիտալական պատերազմին մէջ, զի թէ՛ Երրեակ Զինակցութեան և թէ Երրեակ Համաձայնութեան պատկանող տէրութիւններէն եկած պատասխանները ասկէ տարբեր բան մը չյայտնեցին։

Այսպիսի պարագայի մէջ չէզոքութիւնը կը նշանակէ պարզ հաւանութիւն և համամտութիւն Իտալիոյ բրածին։ Վասն զի չէզոքութիւնը երկու կերպ է, և պարագաներուն, միջավայրին ու ժամանակին համեմատ կ'ըլլայ բարեացակամ կամ չարեացակամ։ Օրինակի համար, եթէ այս տագնապին ժամանակ Պուլկարիա, Գարատաղ, Սերպիա կամ Ցունաստան անկեղծապէս չէզոք մնան, իրենց չէզոքութիւնը կատարելապէս բարեացակամ կ'ըլլայ, և շնորհակալութեան արժանի կը համարուի։ Իսկ երբ եւրոպական մեծ տէրութիւններն ալ կը յայտարարեն թէ չէզոք մնալ որոշած են, իրենց այդ չէզոքութիւնը չարեացակամ տեսակէն կը վերածուի։

Բայց արդէն ուրիշ անգամ բացատրած ենք այս էջերուն մէջ թէ ի՛նչ պատճառով երկու խմբակցութիւններն ալ դարպաս կ'ընեն Իտալիոյ, և կը ջանան իւրաքանչիւրը իրենց կողմը հակեցնել զայն վերջնապէս, զի անիկա թէպէտ մէկ կողմին 25 տարիէ ի վեր պաշտօնապէս դաշնակից է, բայց միւս կողմին ալ ոչ նուազ բարեկամ հռչակած է ինքզինքը, այնպէս որ որոշակի ու վճռակի չգիտցուիր թէ գերագոյն ժամուն երբ Երրեակ Զինակցութիւնը ու Երրեակ Համաձայնութիւնը իրարու ընդհարելու միանգամ ընդ միշտ որոշելու համար Եւրոպայի ծովային ու ցամաքային գերակշռութեան խնդիրը, Իտալիա ո՛ր կողմը պիտի բռնէ։ Ատոր համար ահա երկու կողմէն բան չեն խնայեր զինքը գրաւելու ու սիրաշահելու համար։

Բնականաբար ուրեմն իր Տրիպոլսեան ներկայ արկածախնդրութեան ալ ոչ մին պիտի դիմադրէր և ոչ միւսը, այլ ընդհակառակն երկու կողմն ալ այնպիսի ընթացք պիտի բռնէին իրեն հանդէպ որ հաւատար թէ երկուքն ալ գոհ են իր բրածէն, որպէս զի առիթ չունենար գժգոհելու մէկէն կամ միւսէն։

Բոլոր ասոնցմէ ինքնին կը հետեւի թէ ինչո՞ւ երկու խմբակցութեան անդամներն ալ հաւասար նախանձախնդրութեամբ չէզոքութիւն յայտարարեցին ի պատասխանի մեր տէրութեան անոնց միջնորդութիւնը խնդրելու համար բրած օրինաւոր և բանաւոր դիմումներուն։

Սակայն բոլոր այս բաները ճիշդ ըլլալով հանդերձ՝ սա խնդիրը միշտ խնդիր է թէ Երրեակ Զինակցութիւնը ու Երրեակ Համաձայնութիւնը կազմող երկու խմբակցութիւններէն ո՛րն աւելի գոհ է Իտալիոյ Տրիպոլիսը գրաւելու ձեռնարկէն։— Ապահովաբար և անկասկած առջինն է, կ'ըսեմ վճռապէս և ոչ թէ վերջինը։ Վասն զի յայտնի է թէ Ափրիկէի բովանդակ հիւսիսային և անոր խաւի ներքնաշխարհի մասը կը գտնուի այսօր Ֆրանսայի ու Անգլիոյ ձեռքը, ի բաց առեալ Ափրիկեան Տրիպոլիսը որ միակ անջրպետը կը կազմէ անոնց լայնածաւալ ստացուածքներուն։

Արդ՝ բնական է որ թէ Անգլիոյ և թէ Ֆրանսայի գործին ու շահուն շատ աւելի աղէկ կուգար այդ միակ անջրպետն ալ վերցնել ու իրենց կալուածները իրարու կցել, քան թէ ձգել որ երրորդ տէրութիւն մը իրենց մէջտեղ կարուի և զիրենք իրարմէ բաժնէ, ինչ որ պիտի ըլլայ ահա, եթէ Իտալիա յաջողի գրաւել Տրիպոլիսը։

Այս պարագային ուրեմն Անգլիայէն ու Ֆրանսայէն աւելի գոհ է Գերմանիան ու Աւստրիան Իտալիոյ ներկայ ձեռնարկէն, զի կը տեսնեն թէ իրենց պաշտօնական դաշնակիցը կը մտնէ իրենց հակառակորդներուն ճիշդ մէջտեղը և կը բաժնէ անոնց երկիրները իրարմէ Ափրիկէի հիւսիսային մասին մէջ։ Հետեւաբար ի դէպ պատերազմի Անգլիա ու Ֆրանսա չպիտի կրնան իրենց ափրիկեան բոլոր ոյժերը տրամադրել Եւրոպայի թատերաբեմին վրայ, ուր միայն պիտի վճռուի վերջին բախտը, այլ պիտի ստիպուին իրենց երկուքին մէջտեղ փուշի պէս խոթուած Իտալիոյ յատկացնել այդ ուժերուն մէկ մասը, եթէ երբեք հնար չըլլայ զանիկա իրենց կողմն ունենալ գերագոյն ժամուն։ Բայց որովհետեւ Գերմանիա միշտ աւելի յոյս կը տածէ Իտալիոյ իբր պաշտօնական դաշնակցի հաւատարմութեանը վրայ, անոր այդ ընելիքէն ինքն աւելի ակնկալութիւն ունի և այդ ոգւով կը շարժի, կ'աշխատի ու կը գործէ։

Հետեւաբար վճռապէս կրնայ ըսուիլ թէ լուռ իսկ Երրեակ Զինակցութիւնը, կամ անոր գլխաւորը՝ Գերմանիան է որ գոհ է Իտալիան այս արկածախնդրու-

حقی پاشا

بر بدبختلك اثنای وقوعنده ، بتون قباحتی اوزرینه یوکلتمك ایچون برمسئول تحری ایتمك بشریتده فطرةً موجود برحس طبیعیدر .

دولت عثمانیه‌نك کیرمش اولدیغی حال حاضر بحراننده بوقبیل برمسئول تحری ایتمکه لزوم یوق ، زیرا مسئول مذکور کندی کروی موجودیتله میدانده‌در .

موقع اقتداره دها هنوز صادر اولدیغنده افکار عمومیه ومطبوعات ذاتاً اونی پارمقله کوستردیلر .

تعریف ایتدیکمز مسئولی برده‌ها تکرار ایتمك لازمی ؟

ظن ایدر ایسه‌م شو توصیفدن سابق صدر اعظم حقی پاشانك نام کندیسی اولدیغنی آکلادیکز .

حقی پاشایه قارشی تنقیدات حال حاضره‌کی مغلق مسائلدن مقدم ظهور ایتدیکنی، اداره‌ده‌کی اقتدارسزلغی آیلرجه اول آکلاشلدیغنی وطوتمش اولدیغی استقامتك کرك مجلس مبعوثانده وکرکسه مطبوعاتده مؤاخذات شدیده‌یه معروض اولدیغنی اعتراف ایتمك الزمدر .

مومی الیهك مقدرات مملکتده تهلکه‌لی بررول اجرا ایتمکده اولدیغی، وحال حاضرك مشکلاتندن مملکتی قورتاروب راه اضمحلالدن کری چویره‌میه‌جکی وکندیسنك موقع اقتدارده بولنمه‌سی دولته عادتا برفلاکت اولدیغی هرعثمانلی حس ایتمکه باشلامشدی .

اوت! بوحقیقتی هرکس طویوب، یکدیکرینه سویلر ایدی ایسه‌ده حقی پاشا موقع صدارته یاپشمش واونی محافظه ایتمك اوزره ، افکار ومحاکمهٔ عمومیه‌یی،مطبوعاتی ، ومجلس مبعوثانی پامال ایتمکه هیچ تردد کوسترمزدی .

حقی پاشا موقع اقتدارده ایکن یالکز برشیده یعنی محافظهٔ موقعده ، عقل ، مکنت، اویانقلق واصرار کوستره‌بیلدی .

فرانسزلرك اون بشنجی لوئی پادشاهی کبی ظن ایدرسك که حقی پاشاده « آدم سنده بز ذوقمزه بقالم ایسترسه بزدن صکره طوفان اولسون » دییور ایدی .

کندی دوراندیشسزلکی، قیدسزلغی،واقتدارسزلغی ایله ترکیه ـ ایتالیا محاربه‌سنی اورته‌یه کتیردکدن صکره اللرینی ییقایه‌رق ، « الوداع» دییوب چکلدی .

بزده‌شمدی حقی پاشایه « اوغورلر اولسون!» دییوب ، کندی قوناغنه چکیله‌رك خلفلرینی، یاپدیغی تخریباتی نه صورتله تسویه ایده‌جکلرینی تماشا ایچون ترکمی ایده‌جکز ؟

لکن بودفعه بویله مسامحه‌کارانه حرکت ایدلمیه‌جکی کورولیور ، حقی پاشا مشروطی برمملکتك مسئول بررئیس وکلاسی اولمق اعتباریله،برهیئت عالیه حضورنده کندی عجائب فعالیتدن طولایی ایضاحات ویرمکه دعوت ایدیله‌جکدر .

مخالف مبعوثلر ، رضا نور ، لطفی فکری، رضا توفیق بکلر ، صدر اعظم سابقك محاکمه‌یه چکلمسی مآلیله مجلس مبعوثانه برتقریر ویرمك فکرنده‌درلر .

فی الحقیقه طلب اوقدر مشروعدرکه ، اتحاد وترقی‌یه منسوب مبعوثلر بیله بوکا مخالفت کوستره‌میه‌جکلردر .

بناءً علیه، حقی پاشا برهیئت عالیه حضورنده برائت ایتملی ویاخود عکسی تقدیرده کندی جزای سزاسنی بولملیدرکه بوندن بویله مقدرات دولتی اداره ایده‌جك اولانلر،دها زیاده دوراندیشلکله ، عقل وفکرله ، طوغریلق وجدیتله فعالیت کوسترسونلر وشاید بویله فضائل ومزایادن محروم ایسه‌لر ، هیچ دکل ایسه موقع اقتداره کلمك زحمتنی اختیار ایتمسونلر .

مشروطی ترکیا، بوجهتی توضیحاً افکار عمومیه‌یی وخصوصیله مملکتی اقناع وتطمین ایتملیدر.

(١٤٨)

عبدالحمید وشرلوق هولمس

ایکنجی قسم :

اون دردنجی فصل

سورکونه طوغری

برقاچ دقیقه صوکره ضیا پاشا بتون اوطه‌لری کوروب ، کچدکلری یرلری وموقوفلرك نره‌ده بولندقلرینی ایوجه فکرنده صاقلامشدی .

بوایشلر اولوب بیتدکدن صوکره مصطفی رفاقتنده اولان سابق یاوره خطاباً :

— افندی!دها بشقه برامریکز وارمیدر؟

— شمدیلك هیچ برامرم یوقدر، یالکز بزم سنکله کوروشمه‌مز ، واجرا ایتدیکمز تتبعات حقنده سویشه مواصلت ایدنجه‌یه قدر کیمسه‌یه برشی سویله‌مه چونکه اوراده هرشی ظاهره اخراج ایدیله‌جکدر .

— باش اوسته ! افندم .

ضیا پاشا اشبو ایکی فاعل مشترکنك یانندن ایریله‌رق اوست قات صالونده بولنان دیکر ایکی رفیقلرینه متوجهاً یورومکه باشلادی ، عثمان قپودان ینه اونلره اشتراك ایده‌رك ، برویسکی قدحی‌ده ویرمکده ایدی .

عثمان قپودان مخاطبلرندن برینك سؤاله جواباً :

— آنجق کیجه یاریسی اسماعیلیه‌یه مواصلت ایده‌بیله‌جکز ، دیمکده ایدی .

قپودانه شو سؤالی ایتمش اولان کیمسه :

— وابور اوراده توقف ایده‌جکمی ؟

— خایر !

سابق یاور بردنبره بومکالمه‌یه مداخله ایده‌رك قپودانه خطاباً :

— سورکونه کیدن موقوفلری هیچ طیشاری‌یه چیقارمازمیسکز ؟

— عکابه‌قدر اونلری ایچه‌سربست براقش ایدم فقط ماین همایوندن آلمش اولدیغم برتلغراف اونلرك مناسباتدن قطعیاً منع ایدلمسنی امر ایتدیکندن بن دخی موقوفین مذکوره‌یی علی‌الانفراد اوطه‌لره قپامغه مجبور اولدم .

— اویله ایسه سورکونه کیدنلر زیاده‌سیله مضر کیمسه‌لردر .

قپودان جواباً :

— اوت ! ظن ایدر ایسه‌م طوغریدن طوغری‌یه شوکتمآب سلطانمزك وجود همایونلرینه قارشی برجنایت ارتکاب ایتمشلردر .

— عجبا مؤبداً سورکونه‌می محکوم اولمشلردر ؟

باشلامش اولان شو مکالمه‌دن پك ممنون اولمدیغی قپودانك چهره‌سندن آکلاشیلیور ایدی، لکن قطع مصاحبه ایتمیه‌رك :

— قطعی صورتده برشیٔ سویله‌یه‌مم احتمال که اویله اولملی‌در .

ضیا پاشا عثمان قپودانك عدم ممنونیتنی کورمکله برابر سوزینی بلا فاصله ایلرویه کوتوره‌رك :

— برآز اول آشاغی‌یه اینوب ، واپورك آلت قاتنده کزمك، طولاشمق ایسته‌دم ایسه‌ده اوراده طوران برطائفه ترکجه برقاچ سوزلر ایله ایلرویه کیتمکی منع ایتدی ، یالکز طائفه‌نك آغزندن « یساق » کلمه‌سنی ... فکرمدن صاقلایه بیلدم ...

— ظن ایدر ایسه‌م سورکونلر اوراده‌در.

— اوت ! آیری آیری اوراده‌کی اوطه‌لره قپانمشدرلر ...

لکن اونلر ایله نه ایچون بوقدر اشتغال ایدییورسکز ؟

ضیا پاشا کوله‌رك :

— چونکه اونلری قاچیرمق ایچون بر تجربه ایده‌جکم ...

قپودان عثمان ودیکرلری کولمکه باشلادیلر.

سابق یاور جدی برطور ایله :

— نه ایچون کولیورسکز اونلری قورتارمق ایچون دکل برکار الده ایتمك مقصدیله بویله بر حرکتده بولنمق ایسته‌یورم .

ماقلاین ضیا پاشایه جواباً :

— نصل بویله برحرکتده بولنه بیلیرسکز؟

— پك بسیط برصورتده زیرا اونلری قورتاردقدن صوکره اکر اودرجه مهم جانیلر ایسه تکرار سلطان عبدالحمید اونلری . . . فروخت ایدرم وسلطان کندی معلوم سخاوتی ایله هربرینه اون بیك لیرا ویره‌بیلیر ...

ماقلاین کوله‌رك :

— طوغریسی چوق عاقلانه دوشونلمش برفکر بن بیله بویله برایشه اشتراك ایتمکه حاضر وآماده‌یم .

بوسوزلری متعاقب ، سکوت ایتمش اولان دیکر رفیقنه توجیه خطاب ایده‌رك :

— سز موسیو جه‌یمس ! بزه اشتراك ایتمك ایسته‌مزمیسکز ؟

ماقلاینك ، موسیو جه‌یمس ده توجیه خطاب ایتمش اولدیغی کیمسه جواباً :

— نه ایچون اشتراك ایتمه‌یم ، فقط شو شرطله که آلدیغمز پاره‌دن قپودانه‌ده پای چیقارملی ...

ضیا پاشا علی العجله :

— طبیعی آله‌جغمز مبلغك بر چاریکنی کندیسنه ویره‌جکز فقط اوده بزه برآز معاونتده بولنملیدر ...

عثمان قپودان بوسبوتون صیقلماغه باشلایوب هیچ برسوز بیله سویله‌مك ایسته‌میور ایدی .

ضیا پاشا سوزینی طوغریدن طوغری‌یه عثمان قپودانه خطاب ایده‌رك :

— قپودان افندی ! سویله‌یکز بقالم شو تکلیفمزی قبول ایدییورمیسکز ؟

(مابعدی یارین صباح)

استنساخاً طبعی ممنوعدر

թեան իր ապագայ ակնկալութեանց համար և Անգլիոյ ու Ֆրանսայի Հիւսիսային Ափրիկէի ստացուածքներուն օրին մէկը միացումին առաջքն առնելու համար։ Իրաւ է թէ այդ երկու վերջինները իրենց ներքին ցաւը զոր կըզգան իրենց ապագայ յոյսերու խորտակմանը համար, կը ծածկեն ու չեն յայտներ Իտալիան չվշտացնելու և բոլորովին զանիկա իրենց հակառակորդին գիրկը չձգելու համար, բայց տարակոյս չկայ թէ ուրախ կամ գոհ ըլլալ երբեք չեն կրնար Իտալիոյ բրածին վրայ։ Ընդհակառակը Երրեակ Զինակցութիւնը գոհ և ուրախ է ներքնապէս ու յայտնապէս միանգամայն երկու պատճառով, զի նպաստաւորելով Իտալիոյ ներկայ ձեռնարկը, երախտապարտ կ՚ընէ զանիկա ա՛լ աւելի իրեն կապելու համար։ Զի Տրիպոլսոյ Իտալիոյ ձեռքն անցնիլը իր ապագայ հաշիւներուն աւելի աղէկ կը համապատասխանէ, քանի որ Անգլիոյ և Ֆրանսայի ստացուածքներուն միացման հաւանականութիւնը միանգամ ընդ միշտ կը փճացնէ, իսկ իր դաշնակիցը կը զօրացնէ։

Իրերու այս վիճակին մէջ Գերմանիայէն բարեկամական միջամտութիւն յուսալ կարելի՞ է միթէ ի նպաստ օսմ. շահերուն.— Երբեք։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՏԱՐՕՆ
ԵՒ
ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐԺԷՍՏՆԵՐ

Մեր առաջին յօդուածով ցոյց տուինք թէ ո՛րքան ետ մնացեր են երկրագործութիւնը և գիւղատնտեսական արհեստները Անատոլուի բոլոր գաւառներու՝ մանաւանդ Վանի, Պիթլիսի և Մշոյ մէջ։ Գիւղատնտեսական գործնական փորձերով հաստատած ենք որ Տարօնոյ դաշտին մէջ Եփրատի եզերքները առանց ջրելու խիստ յաջող կերպով կ՚աճին և կը զարգանան թէ՛ բամբակը, թէ՛ գետնախնձորը և թէ՛ նոյն իսկ թութի մշակումը։ Մենք անցեալ տարի Մշոյ մէջ գործնականապէս կարողացանք խիստ յաջող կերպով արտադրել առաջին խոզակը և շերամի սերմը։ Ցուցադրելով այդ գործը, քաջալերանք և խոստումներ ստացանք տեղական կառավարութենէն այն է մասնաւոր արտեր տրամադրել ընել թթաստաններու համար և տարածել ժողովրդին մէջ շերամապահութիւնը։ Սակայն Թուրքիոյ մէջ միշտ խոստանալը դիւրին՝ իսկ կատարելը շատ դժուարին է և գործը երկնցնելով կը քաշքշէ և ժողովուրդը զուրկ կը մնայ գիւղատնտեսական արհեստներէ։ Մշոյ այդ լայնածաւալ բերրի հողերուն մէջ մատի վրայ կը համրուին պտղատու պարտէզները և փոքրիկ 5-10 հատ թթաստանները։ Մինչդեռ եթէ Պրուսայի պէս թութի մշակումը ծաւալի Մշոյ դաշտին մէջ, տասը տարի չանցած՝ առանձնակ հազարաւոր լիտր մետաքսի «գոզա» և մեծ քանակութեամբ առողջ սերմ կրնայ ստացուիլ, որովհետեւ թութի առատութենէն զատ՝ կլիման ալ զով և խիստ նպաստաւոր է շերամի համար։ Այս գլխաւոր բերքէն զատ՝ Մուշ նշանաւոր է նաև ծխախոտի և սորամշակ բրինձի կողմէ. առատութեամբ կ՚աճի նոյնպէս գետնախնձորը և մանաւանդ բամբակը, որ տեղ տեղ փորձուած է, անջրդի կ՚աճի և կը հասուննայ։ Բամբակի գործը կրնայ շերամէն աւելի յաջող ապագայ ունենալ Տարօնոյ մէջ, եթէ սակայն երկրագործական մեքենաներ մուտ գործեն հոն։ Տարօնոյ թշուառ ժողովուրդը այժմ մեծ մասամբ սովաման վիճակի մէջ կ՚ապրի. դժբախտութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ անիկա չունի երկրագործական նոր միջոցներ և ամառնային 6-7 ամիսներու աշխատութեամբ հազիւ թէ իր նահապետական նախնական միջոցներով կրնայ իր դուզնաքեայ պարէնը հայթայթել և ձմեռուան ամբողջ 5-6 երկար ամիսներ անգործ և հէքեաթներով անցընել և սպառել իր ձմեռնային պարէնը. անիկա ստիպուած է նորանոր պարտքի տակ իյնալ և հետզհետէ գլորիլ անդունդէ անդունդ։ Շատեր փառք կուտան հին ռէժիմի ժամանակին, երբ Օրմանեան Պատրիարքի շնորհիւ նպաստընկալ որբանոցներու կողքին և կային արհեստանոցներ։ Առանցմէ տակաւին կը մնան Մշոյ մէջ մէկ քանի գործանոցներ և մէկ լաւ ոստայնագործ արհեստանոց մը Ս. Առաքելոց վանքին մէջ, որոնք նպաստի չգոյութեան պատճառաւ երկուքն ալ փակ վիճակի մէջ են այժմ։ Հաւատարմիդ չգար, եթէ ըսեմ որ պաճարախտը այս մէկ երկու տարուան մէջ քանի մը 100000 ոսկիի վնաս տուաւ Տարօնի աշխարհին և կուտայ տակաւին։ Մենք զարմանալի ժողովուրդ ենք. մեր գրականութիւնը, մամուլը և բոլոր պարբերական թերթեր դարձած են ձգտումի գրականութիւն. երեւակայեցէք ամբողջ Պոլսոյ հայ գրավաճառներու քով մէկ հատ գիւղատնտեսական գրքոյկ կամ պռօշիւր չկայ։ Եթէ վեր կենանք և գրենք թէ երկրի մէջ անապահովութիւն կը տիրէ, թէ Սլօն զարկաւ կոտրեց Կրպոյի գլուխը, բոլոր թերթեր իրար կ՚անցնին թէ վա՛յ, ինչո՞ւ Քիւրտը պիտի կտրէ Հայուն գլուխը, իսկ եթէ հազար անգամ գրենք թէ պաճարախտը կոտրեց Զախուրայ Միրոյի տան 60 կապ լծման գոմէշները և այդ բազմանդամ ընտանիքը մնաց անհաց, անօթի, լեցուած պաղ թոնրի չուրջ նստած, ո՛չ ո՛ք, հաւատացէ՛ք ո՛չ ո՛ք կարեւորութիւն պիտի տայ մեր այդ գրուածքին։ Շատերուն ըսինք, խելք չի համնիր, իսկ շատերն ալ դժբախտաբար բռնուած են դիւանագիտական տենդէն թէ նախ գաւառները փրկենք վերահաս վտանգէն, յետոյ մտածենք պաճարախտի «չիճուկի» մասին։ Ճիշդ այդպէս պատասխանեց տեղապահ սրբազանը անասուններու այդ բուժիչ հեղուկը ձեռք բերելու համար։ «Զաւակս, խորհուրդ տուաւ սրբազանը, սպասենք մինչեւ որ ազգը ինքզինքը ապահով կը զգայ և այն ատեն ինքնին կը մտածէ այդ «չիճուկի» մասին։ Երբ մեր տեղապահ սրբազանը այսպէս կը մտածէ, ի՞նչ կը մտածեն մեր կրթական և ժողովրդական միւս ընկերութիւնները երբ այս երեք տարուան ընթացքին մէջ տակաւին ո՛չ մէկ գիւղատնտեսական արհեստ, ոչ մէկ փորձ այդ ընկերութիւններու կամ Պատրիարքարանի կողմէն չմտաւ երկրի մէջ. տակաւին իսկ կառավարութեան և Հանրային Պարտքի վարչութեան մասին բնաւ չխօսինք, թէ անոնք ինչե՞ր են պարտական ընելու ժողովրդեան։ Այժմ կարծես մտա է դարձեր մեր մէջ գաւառներու ապահովութեան խնդիրը, մինչդեռ պէտք է մենք մտածենք, թէ «զայս պարտ է առնել և զայն չթողուլ»։ Մենք տեսակ մը Ֆանթասմ ազգ ենք. հեռու անկի ձայնը մեզ անուշ կուգայ, մէկ մըն ալ փսփսայնք, գովասանք շատ կը սիրենք. թող մեզ շոյեն, գովաբանեն, գործը ինչպէս կ՚ուզեն թող այնպէս վարեն։ Մենք շատ հեռու կը տեսնենք և գաւառներ կ՚ուզենք փրկել ազատութեան և քաղցածութեան ճիրաններէն, իսկ մեր քթի տակ, մեր աչքի տակի Պատրիարքարանը ի՞նչ վիճակի մէջ է, հոգ չէ։ Ով ըսաւ, թէ ան մեր ազգային պատիւն է, ո՞վ ըսաւ թէ, երբեմն օտարներ կը վախնան նոյն իսկ ազգային խարխուլ և սեւցած Պատրիարքարան մտնել, մի գուցէ վրանին չփլի, և կամ իրենց ոտքի կօշիկները «պասիլ»ներով չը վարակուին։ Ես կը մտածեմ, սակայն թէ այս տեսակ Պատրիարքարան մը՝ իր ներքին և արտաքին կազմով, ինչպէս կրնայ մտածել Տարօնի տնտեսական և երկրագործական վիճակի բարձրացման. այդ արդէն կ՚ըլլայ տարօրինակ և հակընական։ Հին տիկի մէջ նոր գինի չի հասուննար....։

Կ. Պոլիս Մ. ԽԱՐԱԽԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՏՐԻՊՈԼՍԻ ԵՒ ՊԷՆԿԱԶԻԻ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐԸ

ՏՐԻՊՈԼՍԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ՊՈԼԻՍ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Տրիպոլսէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ քաղաքին ռմբակոծումը անցեալ երեքշաբթի կէս օրէ յետոյ ժամը 3½ին սկսած է։ Իտալական մարտանաւերը ռմբակոծած են բերդերը, և այս վերջիններու կողմէ տկար կերպով պատասխանուած է։ Դէր-Ծովակալ Ֆարավէլլիի քաշած հեռագրին համաձայն, ռմբակոծումը պիտի շարունակուի մինչեւ որ բերդերը բոլորովին քանդուին։ Սակայն ջանք կը տարուի որ քաղաքը չվնասուի։ Իտալ. կառավարութիւնը կը փութացնէ զինուորական առաքումները դէպի Ափրիկեան Տրիպոլիս։ «Թրիպոլինա» կ՚ըսէ թէ 3000 զինուոր հասած են Տրիպոլսոյ առջեւ։ Մովր ակեծեալ է։ «Ամերիքա» շոգենաւով 1200 զինուոր ճամբայ ելած է դէպի Սիկիլիա, ժողովրդեան ընդհանուր խանդավառութեան մէջ։ Իտալիա պատրաստութիւններ կը տեսնէ 60,000 զինուոր ցամաք հանելու համար Տրիպոլիս։ Իտալական կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ ամբողջ Տրիպոլսի ծովեզերքը Թունուզէն մինչեւ Եգիպտոս պաշարուած է։

⁂ Թուրինոյի լրագիր մը կ՚ըսէ թէ Ապպրուցցիի դուքսը արդէն իսկ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ փոխարքայ անուանուած է։

⁂ Իտալական կառավարութիւնը երկու հեռագիրներ ուղղելով Ապրուցցիի դուքսին, հրամայած է որ Բրէվէզան չռմբակոծուի։ Թորփիյանու մըն ալ ղրկուած է, այդ հրահանգները դուքսին հաղորդելու համար։

⁂ Տրիպոլսէն կը հեռագրեն թէ Բաղաքապետը, Փարամանը, իտալական դրահաւորով մը խոյս տուած է։

⁂ Իտալական թերթերը կը ծանուցանեն թէ պատերազմի հրատարակութենէն առաջ գրաւուած նաւերը ետ պիտի դարձուին կառավարութեան հրամանով, բայց իրենց բեռները վար պիտի դրուին իբր պատ. արգիլեալ ապրանք։

⁂ Իտալիոյ ծովային նախարարութիւնը սա հրահանգները հաղորդած է նաւահանգիստներու վերատեսուչներուն. Ա. Այն օսմ. շոգենաւերը, որոնք պատերազմի յայտարարութեան ատեն նաւահանգիստներուն մէջ գտնուած են կամ յայտարարութենէն տեղեկութիւն չունենալով հոն հասած են, պէտք է ապահովագիր ունենան՝ իրենց տեղը դառնալու կամ ուրիշ տեղ երթալու համար։ Բ. Այդ պայմաններուն մէջ չգտնուող միւս բոլոր նաւերը պէտք է գերի բռնուին։ Գ. Գալով այն օսմ. շոգենաւերուն, որոնք հարկադրուած են կենալու, պիտի արտօնուին իրենց գտնուած նաւահանգիստները մնալու մինչեւ որ կարենան իրենց ուղեւորութիւնը շարունակել ապահովութեամբ։ Գ. Ծովային նախարարութենէն հրահանգ պէտք է առնուի գերի բռնուած օսմ. շոգենաւերու մէջ չէզոքներու վերաբերեալ ապրանքներու մասին։

⁂ Իտալական պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած է ծովային նախարարութեան մէկ շրջերը, որուն համաձայն, Թուրքիա իտալական առեւտրական նաւեր գրաւած կամ գերի բռնած ըլլալով օսմ. նաւահանգիստներուն մէջ, Իտալիա իրեն կը վերապահէ օսմ. առեւտրական նաւերու գրաւումը և գերի բռնելը, ծովային օրէնքին համեմատ։ Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած է ցանկը այն ապրանքներուն, որոնք իբր պատերազմական արգիլուած ապրանք կը նկատուին։

⁂ Հռոմէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մինչեւ հիմա 400 Թուրք գերի բռնուած են։

⁂ Պոսնա-Հէրսէկի իսլամներն ալ իրար անցած են։ Կ՚ուզեն սահմանագլուխը անցնիլ և իբր կամաւոր կռուիլ Իտալացիներուն դէմ։

⁂ «Սթամպուլ» կ՚ըսէ թէ օսմ նաւատորմիղը երէկ առտու ժամը 3ին մայրաքաղաքս հասած է Տարտանէլէն։

⁂ Սանաայէն Ներքին գործոց Նախարարութեան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կացութիւնը անփոփոխ է։ Իտալական նաւատորմը մերթ ընդ մերթ կ՚երեւայ ծովեզերքին առջեւ, բայց ռմբակոծութիւն չի կատարեր։

⁂ Ափր. Տրիպոլսի երկու երեսփոխանները առջի օր եպարքոսին հետ խորհրդակցեցան Տրիպոլսոյ պաշտպանութեան խնդրին վրայ։ Այդ երեսփոխանները սա յայտարարութիւնը ըրին այդ առթիւ. «Տրիպոլսի պաշտպանութիւնը ապահովուած է։ Արդէն իսկ բոլոր ցեղերը զինուած են և ազգային քաղաքապահ զօրք կազմուած է։ Տրիպոլսի մէջ զէնք գտնուելուն, բոլոր ժողովրդեան պիտի բաժնուի։ Մեր ստացած նոր տեղեկութեանց համաձայն, 50-60,000 բեդուիններ պատրաստ են իրենց արիւնը թափելու հայրենիքին համար։ Տրիպոլիսի զօրաբաժնին սպայակոյտին նախագահ Նէշէթ պէյ հրամանատարութիւնը ստանձնած է։ Կորիճ սպայ մըն է և յոյս ունինք որ իրեն յանձնուած գործը ի գլուխ պիտի հանէ։ Եպարքոսը, որուն հետ տեսակցեցանք քիչ մը առաջ, յոյս յայտնեց թէ իտալեւթուրք պատերազմը երկար չպիտի տեւէ, քանի որ տէրութիւնները Հռոմի մէջ կը միջամտեն, թշնամութիւնները դադրեցնել տալու համար»։

⁂ «Մաթէն» կ՚ըսէ թէ, իր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Տրիպոլսի պահակազօրքը 4000 հոգիէ կը բաղկանայ։ Ամբողջ Ափրիկեան Տրիպոլիսի մէջ Թուրք զինուորներուն թիւը կը համնի 20,000 հոգիի։ Այդ բանակը ցրուած է սակայն։ Մեծ մասը հարաւային սահմանագլխին վրայ կը գտնուին, ուր մէկ ցեղերուն հետ ֆրանսական զինուորներուն դէմ կը կռուին մերթ ընդ մերթ։ Հարաւային կողմը գտնուող զինուորները աւելի լաւ սպառազինուած են և հեծելազօրքը ընտիր է. Այդ կողմի 16000 զինուորները կրնան դիւրաւ դէպի հիւսիս երթալ, Տրիպոլսի պահակազօրքին միանալու համար, որ դէպի ներս պիտի քաշուի, բերդերը լքելով։ Այդ զինուորները պիտի կրնան բուռն դիմադրութիւն մը ընել Իտալացիներուն։ «Մաթէն» կ՚ըսէ թէ տեղեկութիւն չունի որ Թուրք կառավարութիւնը որոշա՞ծ է դիմադրել։ Օսմ. Քօմիթէն խորհուրդ կուտայ որ դիմադրութիւն ըլլայ։ Բարիզեան թերթը կ՚ըսէ թէ Օսմ. Քօմիթէն քանի մը ամիս առաջուան ազդեցութիւնը չունի այլեւս, բայց բազմաթիւ անդամներով օժտուած է տակաւին։ «Մաթէն»ի կարծիքով, օսմ. շօվինիզմն ալ նկատի առնելու է, որ կը պահանջէ ազգ. պատուոյն և երկրին հողային ամբողջութեան պաշտպանութիւնը։

⁂ Նոր դահլիճին համար կ՚ըսուի թէ մինչեւ Խորհրդարանին բացումը պիտի կրնայ դիմանալ և այնուհետեւ նոր նախարարութիւն մը պիտի կազմուի Քեամիլ փաշայի վարչապետութեամբ։ «Թանին» կը պնդէ թէ Քեամիլ փաշայի ո և է առաջարկ չէ եղած եպարքոսութիւնը ստանձնելու մասին։ Մուսա Քեազիմ էֆէնտի Շէյխ-իւլ-Իսլամութենէ հրաժարական տուած է, առողջական տկար վիճակը առաջ բերելով։ Շէյխ-իւլ-իսլամութեան թեկնածու կը համարուին իւլէմա Եահեա էֆ., Եգիպտոսի դատը Նէսիպ էֆ. և ծերակուտական Մանասթըրլը Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Նոր դահլիճը համասեռ տարրէ կազմուած չէ, և որուն պահանջները լրացնելու համար միայն կազմուած է։ Այդ պատճառաւ չի կարծուիր որ երկարատեւ ըլլայ իր կեանքը։ Նոր նախարարութեան մէջ ամենէն կարկառուն դէմքերն են ծովային նախարար Խուրշիտ փաշա, որ կայս. Ա. թիկնապահ էր ու փայլուն զինուորական մըն է, և ներքին գործոց նախարար Ճէլալ պէյ, որ Կարնոյ կուսակալ եղած ատեն ցոյց տուաւ իր կորովը։ Նոր դահլիճին մէջ երկու կաթոլիկ կը գտնուին, ինչ որ առաջին անգամ կը պատահի։ Երկրագործական նախարար Գրիգոր էֆ. Սինապեան հայ կաթոլիկ է, իսկ Թղթատարական նախարար Ապրահամ Մուսա էֆ., Մելքիթ և յոյն կաթոլիկ։ Յոյն օրթոտոքս պետական անձնաւորութեանց դիմում եղած է, բայց անոնք նախարարական ո և է պաշտօն չեն ընդունած։ «Թանզիմաթ» կ՚ըսէ թէ դահլիճի կազմութիւնը ուշանալուն պատճառ եղած է Իթթիհատը, որ կ՚ուզէր իր մարդիկը մտցնել Նախարարութեան մէջ։

⁂ Անգլիական, գերմանական և ռուսական դեսպանները առջի օր իրենց տէրութեանց պատասխանները հաղորդեցին եպարքոսին։ Գերման կառավարութիւնը Բ. Դրան ծանուցագրին պատասխանելով կ՚ըսէ թէ չէզոքութիւնը պահելով պիտի ջանայ իրերու վիճակը պահպանել Պալքաններուն մէջ։ Ռուսիա և Անգլիա ալ իրենց չէզոքութիւնը յայտարարած են։ Երեք դեսպաններն ալ եպարքոսին ըսած են թէ Թուրքիա պէտք է հաշտարար քաղաքականութեան մը հետեւի, համաձայնութեան կռուան մը գտնելու համար։

⁂ Ֆրանսայի Խորհրդարանական Միութեան Խորհուրդը նիստ գումարելով որոշում մը քուէարկած է, որով ցաւ կը յայտնէ թէ այնքան քիչ կարեւորութիւն ընծայուած է Լա Հէյի Խաղաղութեան երկու Համաժողովներուն մէջ յայտնուած խաղաղասիրական և արդարասիրական ոգիին։ Նոյնպէս ցաւ կը յայտնէ որ պատերազմը մեծ արագութեամբ յայտարարուած ըլլալով միջամտութիւն մը կամ համաձայնութիւն մը կարելի չէ եղած։ Խորհուրդը կը յուսայ որ Լա Հէյի պայմանագրութեան համաձայն միջազգային գործողութիւն մը պիտի կատարուի, փութով վերահաստատելու համար խաղաղութիւնը։ Իտալական պատուիրակները ներկայ չէին գումարման։

⁂ Առջի օր Այա-Սօֆիայի մզկիթին մէջ գումարում մը տեղի ունեցաւ, Իտալիոյ յարձակման դէմ բողոքելու համար։ Քանի մը հազար հոգի ներկայ էին։ Այտընի երեսփոխան Ուպէտուլլահ էֆ. բուռն ճառ մը խօսելով պախարակեց Իտալիոյ աւազակային յարձակումը և ի վեր հանեց հայրենասիրական պարտականութիւնները։ Յետոյ որոշուեցաւ հեռագիրներ ուղղել Անգլիոյ Թագաւորին, միւս տէրութեանց Խորհրդարաններուն, բոլոր երկիրներու մարդասիրական ընկերութեանց և ընկերվարական կուսակցութեանց։ «Ալէմդար» այդ բանախօսութեան համար կ՚ըսէ թէ գրգռիչ ճառը Անգլիոյ դէմ ուղղուած էր, իր խոստումները յարգած չըլլալուն համար։ Ու այդ ճառը վնասակար կը գտնէ այն միջոցին, երբ Բ. Դուռը եւրոպական դահլիճներուն մօտ դիմումներ կ՚ընէ։

⁂ Իտալացիները Զվարա (Ափր. Տրիպոլիս) ցամաք ելլելով ջրհորներ բացած են։ Տեղացի այրերը փութացած են ջուր առնել, բայց կիները սափորներով յարձակած են Իտալացիներուն վրայ։ Այս վերջինները չեն պատասխանած այդ յարձակումին։

⁂ Լոնտոնի մէջ Լորտ Լամինկթընի նախագահութեամբ միթինկ մը գումարուելով Անգլիոյ միջամտութիւնը խնդրուած է ի նպաստ Թուրքիոյ։

⁂ «Համպուրկէր Նախրիխթէն» կ՚ըսէ թէ Մարոքի և Տրիպոլիսի գործերը վնասած են իսլամներուն մօտ Գերմաններու վայելած ազդեցութեան։ Շատ մը Թուրք թերթեր իրենց յուսախաբութիւնը կը յայտնեն։ Հետեւաբար գերման թերթը խորհուրդ կուտայ որ կառավարութիւնը չէզոք մնայ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ խնդրին մէջ։

⁂ Հետեւեալ շրջերը հրատարակուած է կամաւորներու մասին. — Ա. Ազգ. ինքնապաշտպանութեան մասնախումբը կամաւորներ պիտի արձանագրէ որոնք զինուորներու դասակարգին չեն պատկանիր։ Բ. Ազգ. ինքնապաշտպանութեան մասնախումբի կեդրոն մը կազմուած է, որ Սելանիկի Օսմ. Քօմիթէէն կախում պիտի ունենայ։ Այդ մասնախումբին անդամները, թուով ութը, Քօմիթէի մասնաճիւղերէն պիտի ընտրուին։ Գ. Մասնախումբը ոչ-իսլամներու հոգեւոր պետերուն պիտի դիմէ, որպէս զի երկու հոգի նշանակուին այդ նպատակաւ։ Այդ անձերը գումարուելով խորհրդակցութիւն պիտի կատարեն։ Դ. Ասկէ զատ՝ ամէն թաղէ ընտրուած յարմար անձեր ազգ. ինքնապաշտպանութեան մասնախումբին հետ յարաբերութեան մէջ պիտի մտնեն, կամաւորներու արձանագրութեան մասին հրահանգներ ստանալու համար։ Կամաւորները կնքուած թուղթ մը պիտի ստանան, որով մասնախումբին հրամանին պիտի սպասեն։ Ե. Այս ձեւակերպութիւնները տեղի պիտի ունենան Ռումէլիի միւս նահանգներուն մէջ՝ Օսմ. Քօմիթէի ճիւղերուն աջակցութեամբ։ Զ. Այդ կամաւորները հրաման պիտի ստանան մարզանք ընելու ցոյց տրուելիք թաղին մէջ։

⁂ Պոմպայէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն մէջ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ Իտալիոյ դէմ։ Միթինկներ պիտի սարքուին Տրիպոլիսը Իտալիոյ կողմէ գրաւուելուն դէմ։ Բողոքի հեռագիրներ ուղղուած են Լոնտոն, Անգլիոյ միջամտութիւնը [illegible] ի նպաստ Թուրքիոյ։

⁂ Աթէնքէն [illegible] երկու մեծ [illegible] Թորրէ[illegible]ուած են։ Այդ փո[illegible]ոց պարզած չէին և առանց [illegible]գրութեան անձնատուր եղած են։ Այդ շոգենաւերուն մէջ կային բազմաթիւ զօրք, ձի և ռազմամթերք։ Պրինտիզի պիտի առաջնորդուին անոնք։

⁂ Եգիպտոսէն հասած ծածկագիր հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ իտալական նաւաբաժինը կրակ բացած է Պէնկազիի վրայ։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 137

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԷՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԴԷՊԻ ԱՔՍՈՐ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Մինչեւ Սուէզ նաւապետը գրեթէ գործ մը չունէր այլեւս և Ֆրանսացի նաւուղիին պաշտօնն էր շոգենաւը անցնել ջրանցքէն։

Երեք Անգլիացիները իրենց ուխտի շիշը դրած էին մէջտեղ և նաւապետն ալ հրաւիրեցին մասնակցելու իրենց։ Օսման էֆէնտի թեթեւ ընդդիմութենէ մը ետքը, ընդունեց հրաւէրը և անցաւ սեղանին քով։

— Հիմա կարգադրենք մեր հաշիւին մնացորդը, ըսաւ այն Անգլիացին որ ցերեկը տեսնուած էր նաւապետին հետ, և ոսկիով լի քսակ մը ներկայացուց, ըսելով.

— Հաճեցէ՛ք համրել։

— Հարկ չի կայ համրելու, պատասխանեց նաւապետը ժպտելով ու քսակը գրպանելով։

Յետոյ, ուխտի գաւաթը պարպելով, ուրախ զուարթ հեռացաւ ուղեւորներուն քովէն և գնաց կամրջակին վրայ։

Շոգենաւը խիստ դանդաղօրէն առաջ կ՚երթար, ջրանցքը անցնելու համար պահանջուած կանոնական դանդաղութենէն շատ աւելի կամաց։

— Այս ընթացքով կէս գիշերին չի պիտի կրնանք Իսմայիլիա համնիլ, դիտել տուաւ ուղեւորներէն մէկը ընկերներուն։

— Հոգ չէ, պատասխանեց միւսը. բաւ է որ ժամը երեքին արդէն անցած ըլլանք Իսմայիլիայէն... մեր ընկերները ապահովաբար որոշուած տեղը պիտի գտնուին։

— Դուք հոս կեցէք, ես երթամ նաւապետէն հասկնամ թէ շոգենաւը ժամը քանի՞ն մղոն արագութեամբ կը քալէ կոր, այս կերպով կրնանք որոշ հաշիւ մի ընել և ըստ այնմ մեր ընկերներն ալ կարգադրել, ըսաւ իրենցմէ մին ոտքի ելլելով ու դէպի կամրջակը ուղղուելով։

Միւս երկուքը երբ առանձին մնացին պահ մը լռութիւն պահեցին. յետոյ մին ըսաւ, խօսքը իր ընկերոջ ուղղելով.

— Զիա փաշա, պէտք է որ կարելի եղած չափ շուտ հասկնանք թէ շոգենաւին ո՞ր կողմէ փակուած են մեր ընկերները և ջանանք մեր ներկայութիւնը իմացնել իրենց։

— Իրաւունք ունիս և ես անմիջապէս այդ բանին պիտի աշխատիմ, պատասխանեց Ապտիւլ Համիտի նախկին թիկնապահը... ինծի այնպէս կը թուի թէ մենէ շատ հեռու ըլլալու չեն, հաւանօրէն վարի յարկի խցիկներուն մէջ կը գտնուին... սպասենք որ Մաք Լայն վերադառնայ ու այն ատեն գործի կը սկսինք։

Այսպէս ուրեմն, ինչպէս մեր ընթերցողները կը տեսնեն, այդ անգլիական ընտանիքի անունով շոգենաւ մտնող անձերը ուրիշ մարդիկ չէին՝ այլ ծածուկ կազմակերպութեան անդամները, որոնց միացած էր նաեւ մեր բարեկամը Մաք Լայն։

Հազիւ թէ Եըլտըզի պալատին մէջ բանտարկուած չորս անձերը շոգենաւ փոխադրուած էին դէպի Եէմէն աքսոր ղրկուելու համար, Մաք Լայն փութացած էր երթալ գտնել Սաի պէյը և անոր հաղորդած էր սուլթանական որոշումը։

Եռանդուն Թուրք յեղափոխականը այս լուրը իմանալով՝ չափազանց ուրախացեր էր նախ, բայց յետոյ սոսկալի մտատանջութիւն մը պաշարած էր զինքը։

— Եթէ այս խեղճերը ճամբան կամ Եէմէնի համնելնուն պէս, որ և է միջոցաւ կը սպաննեն, խորհած էր ինքնին և իր այս երկիւղը հաղորդած էր նաեւ Մաք Լայնի։

Ու յանկարծ զանոնք իրենց ճամբորդութեան միջոցին փախցնելու մտածումը ծնունդ առած էր մտքին մէջ։ Այս գաղափարը այնքան գեղեցիկ ու յանդուգն էր որ խելոյն խանդավառեց Անգլիացին։

— Այո՛, գոչեց ինքն ալ, պէտք է անկարելին փորձէք ձեր ընկերները ազատելու համար, և եթէ պէտք ըլլայ, ես ալ կը մասնակցիմ ձեզ։

Ընծայուած այս օժանդակութիւնը այնքան թանկագին էր որ Սաի պէյ երախտագիտութեամբ Մաք Լայնի ձեռքերը բռնեց և կամթովին կերպով սեղմեց զանոնք։

— Դուք եթէ մեզի միանաք, արդէն գործը յաջողած կրնանք նկատել, ըսաւ.

Անգլիացին Սաի պէյին քովէն բաժնուելով շիտակ գնաց գտաւ Զիա փաշան որուն հաղորդեց իրենց ծրագիրը։ Թիկնապահը անմիջապէս իր հաւանութիւնը տուաւ և պատրաստակամութիւնը յայտնեց անմիջապէս գործի ձեռնարկելու։

Եւ սակայն երեք հոգի բաւական չէին այսպիսի դժուարին գործ մը ի գլուխ հանելու համար։ Հարկ էր ուրիշ օժանդակներ ալ գտնել և, յետոյ գործունէութեան ծրագիր մը և զայն հաղորդեց իր երկու նոր ընկերներուն։ Այդ ծրագրին համեմատ, աքսորեալները շոգենաւին մէջէն փախցնելու փորձը տեղի պիտի ունենար Սուէզի ջրանցքին մէջ։ Յանդուգն ու միանգամայն խիստ ճարտարօրէն յղացուած ծրագիր մըն էր այս։ Երեքը միասին որոշեցին անմիջապէս ճամբայ ելլել Փորթ Սաիտ երթալու համար, ուր վստահ էին թէ պիտի կրնային համնիլ Մահսուսէի շոգենաւէն օրեր առաջ։

Քանի մը ժամուան մէջ բոլոր այս կարգադրութիւնները ընելէ ետքը, Մաք Լայն վերադարձաւ Եըլտըզի պալատ և ուզեց խօսիլ Իզզէթ փաշայի ներկայանալ։

— Փաշա էֆէնտի, ըսաւ Ապտիւլ Համիտի սիրական քարտուղարին, ըսէք ձեր վեհափառ տիրոջ որ վաղն իսկ կը մեկնիմ Անգլիա։

— Ինչո՞ւ համար, գոչեց Իզզէթ զարմանքով,

— Որովհետեւ այս վայրկեանիս իսկ նամակ մը ստացայ, որով իմաց կուտան ինծի որ կինս ծանրապէս հիւանդ է եղեր և կը պահանջէ որ անմիջապէս իր քովը փութամ... այս նամակը ստանալէս ի վեր գրեթէ խելքս կորսնցուցած եմ... հիմա հեռագրեցի կնոջս որ առաջին կառախումբով ճամբայ կ՚ելլեմ և եկայ մեկնումս ձեզի իմացնելու։

— Այս պարագային մեզ ուրիշ բան չմնար ընելիք եթէ ո՛չ ձեր մեկնումը դիւրացնել։

(Շարունակելի)

Անթել հեռագրի կայանը բոլորովին քանդուած է։ Ռեթառնէ աւելի ռումբեր արձակուած են քաղաքին վրայ։

⁂ Մալթայի ճամբով կառավարութեան ստացած տեղեկութեան համաձայն, Տրիպոլսոյ ռմբակոծումը երեքշաբթի առտու սկսած է։ Օդը մշուշապատ էր։ Ծովեզերքին պաշտպանութեան յատկացուած օսմ. թորփիլանաւի մը միջոցաւ պայթեցուած են ծփուն ական մը այն միջոցին երբ «Բաւուր» զրահաւորը կ'անցնէր։ Իտալական զրահաւորը իր նաւազներով ու ջոկատ մը զինուորներով ընկղմած է։ Այդ լուրը մինչեւ հիմա չէ հաստատուած։

⁂ «Բօպոլօ Ռոմանօ» թերթը սա դիտողութիւնները կ'ընէ այն լուրին վրայ թէ Բ. Դուռը Եէ-Մէնի արշաւախումբին հրամայած ըլլայ գրաւել Երիթրէի իտալական ծովեզերքը. «Անկարելի է որ Պոլսոյ մէջ միայն ունենան այդ գրաւումը կատարել Եէմէնի պահակազօրքին միջոցաւ որ չի կրնար հեռանալ այնպիսի երկրէ մը, ուր ժողովուրդը կը ջանայ թօթափել թուրք տիրապետութիւնը։ Միւս կողմէ՝ Թուրքերը չեն կրնար ծովը անցնիլ, փոխադրանաւ չունենալուն համար. յետոյ՝ իտալական մարտանաւեր կան Կարմիր Ծովուն մէջ և անոնք պիտի կրնան արգիլել ո և է արշաւանք։ Հետեւաբար աւելորդ կը նըկատենք դիտել տալու թէ թուրք տորմիղիկը անկարող է Երիթրէի մեր նաւահանգիստները նեղել։ Ամէն պարագայի մէջ՝ մեր նաւատորմը պիտի դիմադրէ այդ բանին դէմ»։

⁂ Տէտէ Աղաճէն կը հեռագրեն թէ առջի օր թնդանօթի ձայներ լսուած են Սամէնտրէք կղզիին շրջակաները։ Իրիկուան ժամը 1ի ատենները իտալական մարտանաւերը իրենց լուսարձակները կ'ուղղէին Սարոսի ծովախորշին և Պէլաիրէվ վրայ։ Քանիցս թնդանօթաձգութեան ձայներ լսուած են։

⁂ Համսլաւական ծանօթ գործիչ դոկտոր Զէրօվ Սրիրիտօվիչ յանուն Բաւրիզի Լատինասլաւական Դաշնակցութեան Սոֆիայի թերթերուն մէջ կոչ մը հրատարակած է, որուն իմաստը սա է. «Պուլկարիա պէտք է օգտուի քաղէ իտալեւթուրք պատերազմէն, Մակեդոնիան ազատելու համար։ Պուլկար և ռուս կամաւորներ իրենց ծառայութիւնը պիտի առաջարկեն պուլկար կառավարութեան, Ռումանիան զսպելու համար։ Լատինասլաւական Դաշնակցութիւնը ուժ պիտի տայ այդ բրօբականտով մը։ Ռուսասէր «Տէն» թերթը միամտութիւն կը համարէ հաւատալ թէ կամաւորներով կարելի պիտի ըլլայ զսպել Ռումանիան։

⁂ Հոտէյտայէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ իտալական երկու զրահաւորներ, որ հիւսիսէն կուգային, երկուշաբթի առտու օսմ. քանօ-օթօմօպիլի մը վրայ կրակ ըրած եւ ընկղմած են զայն։ Լոնտոնէն եկած անգլիական նաւ մը կը փոխադրէր զայն։ Ռումբերը կրակ ձգած են նաւուն մէջ, բայց կարելի եղած է մարել զայն։ Հոտէյտայի մէջ բնակող օտարազգիները, որոնք արդէն խստիւ կը պախարակեն Իտալիոյ ընթացքը, իտալական նաւաբաժնին հրամանատարին դէմ զայրացած են, ըսելով թէ ան կ'ուզէ միջադէպ մը ունենալ Անգլիացիներուն հետ։ Իտալական նաւաբաժինը Հոտէյտայի առջեւ պտոյտներ կը կատարէ։ Մինչեւ հիմա զօրք չէ հանուած ցամաք։

Բայց Վասաք և Թիսալ ցեղերէն, [illegible] եղամ ցեղերն ալ կը պատ[illegible] Տրիպոլիսոյ պաշտ[illegible]

⁂ [illegible] տարաններուն [illegible] հրատարակութեննէն սասայ [illegible] լաւպատակներու դատերուն շարու[illegible]թիւնը յետաձգուի, իսկ այսուհետեւ բըլլալիք դատերն ալ օսմ. հպատակներու դատավարութեան համաձայն կատարուին։

⁂ Պատերազմական պաշտօնատան մէջ քալօրիֆէր զետեղող իտալացի գործաւորները ճամբուած են։

⁂ Բոլոր տէրութիւնները Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան զեկուցած են թէ չէզոք պիտի մնան։

⁂ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ընդհանուր հրամանատար անուանուած է զօրավար Քարլօքանա։ Յիշեալը 1845ին ծնած, Հապէշիստանի պատերազմին մասնակցած է։ Իտալական բանակին մէջ մեծ համբաւ կը վայելէ զօրավարը։

⁂ Անգլիական մամուլը մեծ զայրոյթով կը խօսի Տրիպոլսոյ ռմբակոծման մասին։ Այս առթիւ անգլիական թերթերը բուռն յօդուածներ հրատարակած են։ Գերմանական թերթերը նորէն խստիւ կը քննադատեն Իտալիոյ ընթացքը։

⁂ Սուլթանը զգածուած ըլլալով Ափրիկեան Տրիպոլսոյ խնդրէն, հրամայեց որ ալ եւս նուագածութիւն չկատարուի սպարատան առջեւ, բայց հինգշաբթի իրիկուններէն։

⁂ Սօֆիայէն քաշուած հեռագրի մը համաձայն, Աւստրիա-Հունգարիա եւրոպական դահլիճներուն յայտարարած է թէ ինք մտադիր չէ պալքանեան ցամաքակղզին գործերուն խառնուելու։ Ռուսական կառավարութիւնը Պելկրատի և Չէթինեէի դահլիճներուն մօտ կը պնդէ որ համիմաստ յայտարարութիւն մը ըլլայ իրենց վիճակը անփոփոխ պահելու մասին։ Նախարար Թոտորէֆ խուսափողական պատասխան տուած է։ Նախարարապետ Կէշօֆի դարձին կը սպասէ։ Պուլկարիոյ թագաւորին հրահանգներուն վրայ, խաղաղասիրական յայտարարութիւններ եղած են։

⁂ Անգլիոյ ծովային նախարար Պ. Մաք Քէննա ճառ մը խօսելով Լոնտոնի մէջ, սա միտքը յայտնած է. «Եւրոպական ոչ մէկ դահլիճ յոյս ունի որ գոհացուցիչ պայմաններ առաջ չգան իտալեւթուրք խնդիրը կարգադրելու համար առանց արիւնահեղութեան»։

ԽՈԼԵՐԱՆ

Քոլերայի դէպքերը նորէն սկսած են աւելնալ։ Առջի օրուան դէպքերը 33 են, որոնց 10ը մահացու։ Գաւառներու մէջ ալ համաճարակը կը շարունակէ։

⁂ Քաղաքապետին փոխանորդը թաղապետական Ա. և Զ. շրջաններուն մէջ գտնուող վարակեալ թաղերը այցելած անցեալ

ՀԱԳԳԸ ՓԱՇԱ

Նախորդ եպարքոսը, որուն փախուստի լուրը հերքուեցաւ, Խորհրդարանին առջեւ տալիք բացատրութիւնները կը պատրաստէ։ Հագգը փաշա յետոյ Զուիցերիա պիտի մեկնի։

ՔԵՄԱԼ ՓԱՇԱ

Բ. գահաժառանգ Մէճիտ էֆ. և անգլ. դեսպանատան Ա. թարգմանը առջի օր այցելութիւն տալով Քեամիլ փաշայի, ցաւակցութիւնները յայտնած օթօմօպիլի արկածին առթիւ։

ԼՐԱԳՐԻ ԴԱԴԱՐՈՒՄ

«Եէնի Կազէթա» լրագիրը Պատերազմական Ատեանի կողմէ դադրեցուցուած ըլլալով երեկուընէ սկսեալ այդ թերթին տեղ կը հրատարակուի «Թագվիմի Կազէթա»։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՌԱՄ

Անցած իրիկուն Տավուշ Փաշայի մէջ բնակող Մէհմէտ իր նախկին սիրուհին սպաննեց դանակով ու յետոյ ինքզինքը ծանրապէս վիրաւորեց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԹԱԼԱՆ ՍԱՍՈՒՆԻ ՄԷՋ

Սասուն-Մուշին առաջնորդ փոխանորդ Սահակ վրդ. Պողոսեան կը գրէ, օգոստոս 25 թուով.— «Սպանութիւնք, հարստահարութիւնք, թալան սովորական դարձած են. ժողովրդեան բողոքները բոլորովին անլսելի կը մնան։ Քիւրտ բարբարոս խուժանը յետաշրջական բացորոշ շարժումներ կը ներկայացնէ. ներքին խորհրդակցութիւններ և թելադրութիւններ կենդանի ապացոյցներով կը հաստատուին. ահա կը պատկերացնենք օրերս մէջ կատարուած ցաւալի իրողութիւնները։ Գոմք գիւղէն 3 տուն գիշեր տանն քիւրտ գողերու կողմէ կողոպտուեցան. Վանքի մարապաներէն 5 հայու տուն. Փլուտէն՝ երկու տուն թալլուած. 1 եզ, 2 կով սպաննուած և 60 չոլակ խոտ զիամամբ վառուած։ Հրուզէն՝ երկու և Խարմիէն, Զօջէնքէն, Մորըըթօշէն, Սքըէնքօրէն, Արէգանմէն, Հայգօշէն մէկ մէկ տուն կողոպտուած։ Թուէս 10 օր առաջ Շիկոյի աշիրէթէն Թէլլօեան Մըսթէն սպաննեց Երձանքցի Գրիգորի եղբօրորդին։ Երէկ Մուսկցի աշիրէթի ցեղապետ Խալըլի և Զալօյի խորհրդով իրենց եղբօրորդին՝ Գաչօեան Ասհատը ցորեկ կէս օրին Խաղըճօղի մէջ կառավարութիւն դանէն 5 վայրկեան հեռու սպաննեց Մելքոեան Դաւէն, որ իտարէի անդամ էր. ոճրագործը ազատուած է. ամէն կողմէ սպառնալիք կը տեղալ Հայոց գլխուն։ Եթէ փութով զինուոր չի ղրկուի, ընդհանուր կոտորածը մօտալուտ կը թուի»։

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՎԱՆՔԸ

Բաղէշի առաջնորդ Սուրէն վրդ. Գալէմեան կը գրէ Պատրիարքարան թէ Հիզան գաւառի Մամրանք (Նէմրան) գաւառակի մէջ գտնուող Ապարանից Ս. Խաչ հռչակաւոր վանքը դէպքերէն ի վեր գրաւուած է Ատիանցի քիւրտ ցեղապետ աւազակապետ Ցահար աղայի կողմէ իր ընդարձակ կալուածներով։ Բոլոր դիմումները անօգուտ և ապարդիւն մնացած ըլլալով, այդ քիւրտը պալատներ շինած է վանքի սեփական հողերու մէջ։ Սուրէն վրդ. կը խնդրէ որ Պատրիարքարանը հարկ եղած դիմումները կատարէ այս մասին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ

Մուշէն Խարախանեան Սրբազան կը խնդրէ որ պատրիարքարանը հետապնդէ և փութով ձեռք բերէ Ս. Կարապետ վանքի հողերուն վրայ Պօղօվեան կտակի տրամադրութեան համաձայն շինուելիք վարժարանը։

⁂ Մուշի առաջն. փոխանորդ Եղիշէ ք., կը գրէ.— «Լուր առի որ կուսակալ Խամդիլ Հագգը պէյը առանց մէկու մը բան ըսելու, իր պաշտօնը թողուցեր ու մեկներ է Պոլիս՝ անձամբ ներկայացնելու իր կուսակալութեան վիճակը կեդրոնական կառավարութեան։ Ժողովուրդը բոլորովին յուսահատած է. մանաւանդ Խութեցիները և Սասունցիները, քանի մը օր առաջ Խոյթեցիներէն քանի մը անձեր եկած էին այստեղ և կ'ըսէին. «Երթանք, բանենք մեր կնիկ-աղջիկներու ձեռքէն ու Խոյթէն հեռանանք»։ Վերանորոգ Բադրաղցիները որ ասենէ մը ի վեր Մշոյ լեռներուն վրայ կը բնակին, այս անգամ վերադարձին գիշեր առեն յարձակում կը գործեն Նորշէն, Բերդակ և Առաջ գիւղերու վրայ աւարառութիւն ընելու համար. սակայն հրացանաձգութեան ձայնէն դաշտի գիւղեր շրջող պահակազօրքը շուտով ժողովրդեան օգնութեան հասնելով 5-6 քիւրտ կը ձերբակալէ. միւսներն ալ կը փախին։ Շարժուն զօրքի մը պատճառաւ, որ հայ կիներու կրօնական սրբութիւններուն թուրքեր հայհոյած ըլլալնուն համար, կինը պաշտպանած ըլլալով բանտարկուած էր զինուորական իշխանութեան կողմէ, ազատ արձակելու համար գօմենտանին դիմեցեր էի, ըսաւ. «Ինչ ընեմ, ես ալ չփրթեր մնացեր եմ. այս քաղաքի բոլոր Թուրքերը առեմ, թշնամի են. եթէ անիրաւութիւն մը ընելու ըլլամ, կը կասկածիմ որ դէպք մը առաջ գայ»։ Խարախանեան Սրբազան տակաւին Ս. Կարապետ կը գտնուի ու իր հրաժարականին վրայ կը պնդէ. Գաւառ. ժողովը նիստի հրաւիրուած է. կը յուսամ որ հրաժարականը մերժուի»։

ՈՃԻՐ ԵՒ ԹԱԼԱՆ ՍՂԵՐԴԻ ՄԷՋ

Սղերդի առաջն. տեղապահ Գէորգ վրդ. կը գրէ.— «Սղերդի վիճակին Տէհի գաւառէն Շարնոգ գիւղի 5-6 նշանաւոր աղաները գրգռելով տեղւոյն քիւրտ բնակչութիւնը կը ստիպեն նոյն գիւղի մէջ բնակող 40 տուն քրդախօս հայերը արտաքսել. որոնք տուն և արտեր ունին։ Տէրկիւզի միւտիրը և Տէհի գայմագամը անզօր են հայերը պաշտպանելու, որովհետեւ կառավարութիւնը անլսելի կը մնայ. նոյն իսկ գայմագամին և միւտիրին կը սպառնան. քիւրտերը կ'ըսեն թէ պիտի կոտորեն Հայերը եթէ չհեռանան. Հայերը ահ ու սարսափի մատնուած են։ Այս օրերս ստոյգ աղբիւրէ և վկաներով հաստատուած է Սղերդի որ Սէտրէտտին պէկը հրամայած է Սղերդի գաւաճան Օհան Ղարիպճանեանին, որ յունիս 1 թիւ ավարանչակ հերքում-հեռագիրը, կեղծ կնիքներ շինել տուած է և Սէիտ Ալի Նազիֆին տանը մէջ յղեալ հեռագիրը կնքել տուած է և սոյն հեռագիրին ծախսը երկու ոսկի Մթարը ինք տուած է։ Այսօրերս Ախզ Ասքեր գօմիսիօնին կազմուեցաւ, որ կը ջանայ հայոց երիտասարդներէն 25-30-35-40 տարեկանները իսկ առնել։ Ղարզան գաւառի Հայերուն դրութիւնը դժոխային է. թիւէս 9-7 օր առաջ Պէյրիկ գաւառէն Ճանաքար գիւղը գացող կարաւանը կը կողոպտուի Ղարզանի Բէնաճինար աշիրէթէն և կը տարուին խեղճ հայերուն ջորիները, էշերը, 28 զոյգ կօշիկ, 10 օսմ. ոսկի։ 2-3 օր առաջ ալ ուրիշ կարաւան մը կը կողոպտուի։ Տեղս գըտնուող հայ զինուորներուն արգահատելի դրութեան մասին ալ ուրիշ առթիւ գրած եմ. հագուստներն պատառ պատառ եղած են. իրենց իսլամ ընկերներուն նոր հագուստներ տրուեր են, իսկ իրենց ո՛չ։ Մօտաւորապէս ամիս մը առաջ Պօլամիքէն զինուորցու հայեր հոս կը բերուին՝ Մուսուլ ղրկուելու համար. իրենցմէ մին հիւանդանալով կը մնայ հոս և քանի մը օր վերջ կը մեռնի. մինչեւ հիմա սակայն չկրցանք ստուգել թէ ո՞ր գիւղացի է. ինչ է անունը և մականունը։ Կեդրոնի Ուսում. Խորհուրդի վկայականները չեն վաւերացուիր Մէարիֆէն. ուէ գիւղի մէջ վարժարան բանալու համար անհրաժեշտ է նախապէս կառավարութեան հրամանը առնել. ասկէ զատ կառավարութիւնը կը սպառնայ գոցել այն վարժարանները որոնց բացումը կատարուեր է 2-3 տարի առաջ. առանց կառավարութեան հաւանութեանը»։

ԻՍԼԱՄԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Ամասիացի Պապազեան Թորոսի այրին՝ Լուսիա, ասկէ հինգ տարի առաջ իր ենթակայ եղած մտային հիւանդութեան ազդեցութեան ներքեւ թէեւ իսլամութիւնը ընդունած, բայց այժմ ապաքինելով դիմած էր մէճլիսը իտարէին՝ իր Եկեղեցին դառնալու համար։ Սակայն միւթէսարրըֆը մերժած էր կինը լսել Մէճլիսի իտարէի առջեւ, սպառնալով որ եթէ հակառակը պնդէ զինքը հեռաւոր քաղաք մը կ'աքսորէ ու կը բանտարկէ։ Միւթէսարրըֆը նոյն իսկ յիշեցուցեր է կնոջ Շէրիի օրինաց տրամադրութիւնը որ իսլամութենէ վերադարձողները մահուամբ կը պատժուին։ Այս խնդրին առթիւ գործակատարը տեղեկագիր մը տուած է վարչութեան որով կը յայտարարէ թէ՝ նախ սխալ է որ «գըսաս»ը կը գործադրուի նաեւ կիներու վրայ։ Երկրորդ այս կարգի խնդիրներ, կ'ըսէ, արդէն հրապարակաւ կարելի չէ կարգադրել, այլ պէտք է դիմել տեղական նուֆուսի պաշտօնատուններուն և նոր օսմ. թէզքէրէ հանել՝ իբրեւ չարձանագրուած։

ԱԾԻԼՈՒՄ, 1 ՂՐՈՒՇ
ԲԵՐԱ, ՍՍՄԱԼԸ-ՄԷՍՃԻՏ, ԹԻՒ 9
ՂԱԼԱԹ. Տ'ԷՕՐՕՐ, ԹԻՒ 18
21—30

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆԸ

Բ. ԴՐԱՆ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

ՊՈՅՔՕԹ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Իտալական նաւաբաժնին կողմէ արձակուած ռումբերէն մասամբ քանդուած է Տրիպոլսի կառավարական պաշտօնատունը։ Ժողովուրդը և պաշտօնատարներու ընտանիքները Ջանզուր, Ճիֆարէ և Թաճուրա գիւղաքաղաքները փոխադրուած են՝ զինուորական վրաններու տակ։

⁂ Եանեայէն Բ Դրան կը հեռագրեն թէ իտալական նաւաբաժինը գրաւած է «Նէվա» անուն շոգենաւ մը, որ անգլ. դրօշ պարզած, Շէրտրաէ Բրեւէզա կ'երթար։

⁂ Գերմանական թերթ մը կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը վաղը նոր առաջարկներ պիտի ընէ իտալական կառավարութեան և Անգլիա ալ ուժ պիտի տայ այդ առաջարկներուն։

⁂ Իտալիա ռազմանիւթի և հանքածուխի յանձնարարութիւններ ըրած է Պելճիքայի, փութով յանձնուելու պայմանաւ։

⁂ Իտալական ապրանքներու դէմ պօյքօթը սկսաւ երէկ, Պիրէօսէն պուլկարական շոգենաւով մայրաքաղաքս հասած իտալական ապրանքներ ցամաք չհանուեցան։

⁂ Աւստրիական կառավարութիւնը սկսած է զինուորական համախմբումներ կատարել Պօսնա-Հերսէքի և մասնաւորաբար Եէնի-Բազարի սահմանագլխին վրայ։

⁂ Օսմ. կառավարութիւնը մեծ տէրութեանց դարձեալ բողոքեց Պուլկարիոյ, Գ. Սրպաստաղի և Յունաստանի սպառնական ընթացքին և սահմանագլուխներուն վրայ ըրած զինուորական համախմբումներուն համար։

⁂ Սերպ և ռումէն կառավարութիւնները ամէն կերպով հաւաստիք ընծայած են իրենց չէզոքութեան մասին։

⁂ Ռուսիա Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ և Գարատաղի կառավարութեանց զեկուցեր որ զգուշաւոր վարուին և Պալքաններուն մէջ խռովութիւններ առաջ չբերեն։

⁂ Օսմ. կառավարութիւնը մտադիր է քառասուն միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքելու Պէլճիքայի դրամատէրերէն։

⁂ Նոր նախարարները երէկ կայսերական պալատ երթալով օրինական երդումը կատարեցին և յետոյ իրենց պաշտօնատունները երթալով գործի ձեռնարկեցին։ Արտաքին գործոց նախարար անուանուած է Վիէննայի օսմ. դեսպան Բէշիտ փաշա։

⁂ Երէկ վարչապետին հետ խորհրդակցեցան ելմտական, կրթական, էվգաֆի և դատական նախարարները։

⁂ Այս առտու արշալոյսին մեկնող Մեսաժըրի «Նիժէր» շոգենաւով բազմաթիւ իտալացի ընտանիքներ դէպի Նափոլի ճամբայ ելան։ Անոնց մէջ կը գտնուէին իտալական հիւպատոսարանի պաշտօնեաներ։ Շոգենաւուն մէջ տեղ չէր մնացած։

⁂ Երէկ Թուրք-Հելլէն սահմանագլխին վրայ ընդհարում մը կատարուած է Թուրք-Հելլէն զինուորներուն միջեւ. սակայն ո և է վնաս չկայ։

⁂ Թուրքիոյ և Գարատաղի սահմանագլխին Զաքա ամրոցին վրայ ալ կրակ ըրած են, օսմ. զինուորները պատասխանած են։ Մէկ օսմ. զինուոր վիրաւորուած է։

⁂ Հինգ հարիւր խալաֆապատներ խնդրագիր տուած են, օսմ. հպատակ ըլլալու համար։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ԵՒ ԽՈԼԵՐԱՆ

Քոլերայի համաճարակին առթիւ «գարեջուր» միայն ԽՄԵՑԷՔ, որովհետեւ պաստառութեան առթիւ ամենէն բարձր աստիճանի մէջ եռացած ըմպելին է ան, և ծախուելէ առաջ ամրացուած է բաստէօրեան դրութեամբ. հետեւաբար ամէն վարակիչ միքրոպէ զերծ է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ
ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
Գ. Տ. ՏՕՏՕՐՈՒԼՈՍԻ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐՆ, ԳԸՐԳ ՔԻԼԻՍԷ

Եւրոպական կատարելագործութիւններով օժտուած սոյն Գործարանին մէջ ամենավերջին դրութեամբ և զուտ խաղողէ կը պատրաստուին տեղական ոգելից ըմպելիներ, ինչպէս Քօնեաք, Տիւզ օղի, Մասթիքա, Ռօսօլ, Էլիքսիր, Վիշնէլի գօնեաք, Խորտալիէ, Ծծմբաւոր քաղցու (չիրա), Հին Գինիներ, Ռաքի (բէքմէզ), վերջապէս ամէն տեսակ առողջարար ըմպելիներ։

Կեդրոնատեղին է Սիրքէճի, Մուրատիյէ ճատտէսի Թրամուէյի կայարանին կից, մեծ մթերանոցը։

ԸՆԴՀ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԼՕՐԻՏԼՍ

Քոլերայի ներկայ համաճարակին առթիւ կը յանձնարարուի գործածել միայն անխարդախ ըմպելիներ։

52—18

ՔՈՒՐԹԻԷՍԻ ԵՂԲԱՐՑ
ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
4, Բերա, Թիւնէլի դիմաց, 4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ. ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ, ՃԱՇԱՍՐԱՀԻ, ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԵՒ ՀԻՒՐԱՍՐԱՀԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ ԵՒ ՕԹՈՑՆԵՐ

Կարասի գնելէ առաջ, մեր վաճառատունը այցելեցէք։ Գիները խիստ չափաւոր եւ անմրցելի են։ Այցելութիւն մը կը բաւէ, համոզուելու համար։ 53—46

قاپا قونیاغی وشرابلری خالص وحیله‌سزدر . بیوك بقالیه مغازه‌لرنده بولونور.
دپوسی : غلطه‌ده موخانه‌ده نومرو ٥١

ՔՕՆԵԱՔ
ԳԻՆԻՆԵՐ
ՍԵՂԱՆԻ ԳԻՆԻՆԵՐ
ԱՂԱՆԴԵՒԻ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՔԱՄՊԱ
ՔԱՄՊԱ

Ամէն մեծ նպարավաճառներու քով կը ծախուի։ Ընդհ. մթերանոցը Մումհանէ, թիւ 51, Կալաթա։ 100—49

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

«ԱԼԼԻԱՆՑԱ» ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ
ՍԹԱՎՐԻԴԻՍ ԵՂԲԱՐՔ.

Ներկայիւս կը փութամ շնորհակալութիւններս յայտնելու հանգուցեալ ամուսնոյս՝ Եագուպօղլու Իպրահիմ էֆ.ի ապահովագրութեան դրամը, 5000 ֆրանք, վճարելնուդ համար, թիւ 22073 ապահովագրին տրամադրութեան համաձայն։ Այս առթիւ ձեր յօժարութեան համար միշտ բարեմաղթու եմ։

ՆԱԶԻԼԻ
4/17 սեպտ. 1911
Ստորգ.
ԵՕԳՈՒՊՕՂԼՈՒ
ՁԷՐԲԷՋ ՁՕԼԱԳ
ԻՊՐԱՀԻՄԻ ԱՅՐԻՆ
ՍԱՀԻՏԷ

Ծ. Խ. Մեր տուած տեղեկութեան համաձայն, յիշեալ Եագուպօղլու Իպրահիմ ապահովագրուելէն երկու ամիս յետոյ քօլերայէ մեռած է։

ՊԱՀՐԻՅԷ ՆԷՁԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Պահրիյէ մէրքէզ խասթախանէսի էմրազը խարիճիյէ բօլիկլինիկէ տէբառթմանի ինչա պուլունան քիմիա պաքթէրիօլօժի լապօրաթուարլարը տախիլէրինին թէսխինի իչին իգթիզա իտէն գալօրիֆէր թէրթիպաթընըն իմալաթը գապալը զարֆ ուսուլիյլէ մէվգիի միւնագասայա գօնուլտուղընտան՝ տալիպէտէ մէվճուտ րէսմ ու շարթնամէ վէ թարիֆնամէսի մուճէյլինէ մէրքիւր գալօրիֆէր վէ գազան վէ թէֆէրրուաթը սաիրէսինին մուհայէտտինէ վաղ վէ ինշասընտա թալիպ օլանլարըն թէքլիֆնամէլէրինի [illegible] իլան օլունուր։ 3—3

ՀՈՒՐՐԻԷԹ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ
ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ, ԹԻՒ 19
ԷՊՈՒ ԱՂԱԶԱՏԷ ԷՏԻՊ ԷՐԶՐՈՒՄԻ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԿԱՐԱԳ

Այս անգամ Եւրոպայէն բերել տուած է ամենէն ընտիր կարագները։ Նոյնպէս այդ վաճառատան մէջ կը ծախուին Տրապիզոնի, Հալէպի, սիպերիական, Դանուբի անխարդախ իւղերը և առանձին Նպարեղէնի վերաբերեալ ամէն տեսակ ընտիր ուտեստեղէններ։ Հանրութենէն կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը։ 19—50

THE GLOBE TROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐ
ԱՐԱՆՑ
ԿՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ
Գտնուին

ԹՈՒՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ
ԲՈԼՈՐ ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԹԻՐԻՆԿ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ՄԷՀՄԷՏ ՌԻՖԱԹ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բարլինի ատամնաբուժական համալսարանէն վկայուած, արուեստին բոլոր վերջին կատարելագործութիւններով կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները Պապը Ալի Ճատտէսի Նուրը Օսմանիէի անկիւնը գտնուող իր դարմանատան մէջ։ Դիմողները մեծ գոհունակութեամբ պիտի վերադառնան։

ՏՕՔԹ. ՏԱՏՈՒՐ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱԿԱՆՋԻ, ՔԹԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Հիւանդ կ'ընդունի, ինչպէս միշտ, կէսօրէն վերջը, իր Բերայի դարմանատան մէջ։ Պոլսոյ իր յարգոյ յաճախորդներուն դիւրութիւն ընծայելու համար, հիւանդ պիտի ընդունի նաեւ առտուան ժամը 9-11, Արսէնաքի դեղարանը, Սիրքէճի (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէն։

ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊՈԼԻՍ,
Ֆինճանճըլար Եօգուշու, թիւ 31, 33, 35 եւ 37

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
ԲԵՐԱ, Բազառ տ'Անաթօլի
ՂԱԼԱԹԻԱ, Եէնի Ճամի փողոց, թիւ 14, Թիւնէլին մօտ
ՊՈԼԻՍ, Սուլթան-Համամ, թիւ 3

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

Գորգ, Նկրէն թուղթեր, Մուշամպա, Լինօլէօմ, Ասեղնագործուած սփռոցներ, Ուղեւորութեան ծածկոցներ
Ամէն տեսակ վարագոյրներ, Աղուափետուրներ

2—18

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԱՂԲԱՆԻՒԹԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ

Հողագործնե՛ր, այգեճակնե՛ր, պարտիզպաննե՛ր, ծառամշակնե՛ր, անկարկողնե՛ր, կ'ուզէ՞ք ձեր յոգնութիւնը նուազեցնել, աւելի դրամ շահիլ եւ հարստանալ, Չիլիի Նիթրաթ տը սուտը գործածեցէք, որ բորակածին պարունակող բոլոր աղբանիւթերուն լաւագոյնն է։ Այդ աղբանիւթը տունկերուն այնպիսի սնունդ մը կուտայ որ տունկին կողմէ կ'իւրացուի ուղղակի։ Ձեզ համոզելու համար, ստորեւ առաջ կը բերենք Պրուսայի երկրագործական վարժարանին տնօրէն Թէօտոր էֆ. Քոնսթանթինիտէսի կողմէ կատարուած փորձերուն արդիւնքները.—

1910Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		ցորեն	գարի	վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ՝ առանց աղբանիւթի	քիլ.	750	1627	1270
» » » » սուբէր ֆոսֆաթով (առանց Նիթրաթ տը սուտի)	»	1125	1900	1500
Հողի տարածութեան վրայ, սուբէրֆոսֆաթով, բօթասով եւ Նիթրաթ տը սուտով	»	2000	2250	2000

1911Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		Պոր տոյլի ցորեն	ցորեն Պօն ֆէրմիէ	ձմրան գարի	սկիզ. վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ սուբէրֆոսֆաթով եւ բօթասով աղբուած	Քիլ.	800	1250	1400	1300
Սուբէրֆոսֆաթով, բօթասով եւ Նիթրաթ տը սուտով աղբուած	»	1750	2300	2000	2000

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Չիլիի Նիթրաթ տը սուտի արտադրիչներու գործակալութեան գրասենեակը, Ղալաթիա, Գէօրգ պէյ խան, թիւ 4, ուր պիտի կրնաք անձամբ տեսնել ուրիշ տունկերու վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները։ Առկէ զատ, կրնաք ձրի ստանալ Նիթրաթ տը սուտի նմուշ մը, անով փորձելու համար։ Նոյնպէս ձրի կը տրուի քիմիական աղբանիւթերու գործածութեան եղանակը ցոյց տուող տետրակ մը։ 26—3

ԹՈՎՄԱՍ Ս. ԹԱՔԸՐ

26 Բէրսէմպէ Բազար 26

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՊԻՐՄԻՆԿԷՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ

ԹԱՆԿԻՍ ՏԱՆ

ՀԱԵԹԱԵԹԻՉ ԿԱԶՈՎ, ՌԻԹՓՕԼՈՎ, ՊԵՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱԼՔՕՕԼՈՎ
ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

Թօմաս Ս. Թաքըր Տունը կը ներկայացնէ նաեւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ եւ անոնց մեքենաներուն կատարեալ զետեղումը կը ստանձնէ. Հողագործական Ինքնաշարժ Մեքենաներ, Ելեկտրական Ջահեղումներ, Գործուածքի Մեքենաներ եւ Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մոտկան մալքայով Ջուլհակի Փօմփեր, Մանածի Մեքենաներ, եւն. եւն.։ 70—104

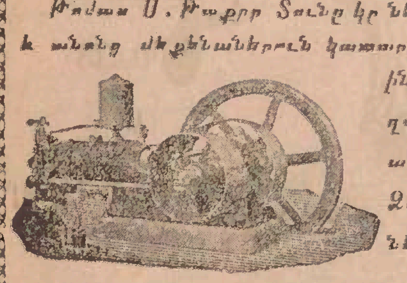

سینکر دیکیش ماکنه‌لری دنیاده موجود اولانلرك الك ایولریدر.

برنجی نوع موادن غایت محکم یاپیلمش او ایشلری وارباب صنعت ایچون بی امثالدر.

سینکر دیکیش ماکنه‌لری قومپانیه‌سنك درسعادتده‌کی شعبه‌لری

بك اوغلی جادهٔ کبیرده؛ غلطه سینکر خاننده وقره کویده نومرو ۱۲۰؛ سلطان بایزیدده؛ سلطان حمامده وفاتحده اسکدار چارشو بوینده قاضی کوی مودا جاده‌سنده؛ مقری کوی شمندوفر استاسیوننده؛ بالاطه کوپری باشی سوقاغنده؛ بشکطاش واپور اسکله‌سی قارشوسنده؛ پانغالتی تراموای جاده‌سنده نومرو ۵۷.

ممالك شرقیه ایچون ادارهٔ مرکزیه‌سی درسعادت بك اوغلی جادهٔ کبیرنده نومرو ۳۲۳

تقلیدلرندن صاقینکز حقیقی سینکر دیکیش ماکنه‌لری قارشوده‌کی علامت فارقه‌یی حائزدر.

بالعموم شهرلرده شعبه‌لری واردر

دوقتور عبدالله جودت

کوز حکیمی

ستانبولده شهر امانتی قارشوسنده صباحلری آلافرانغه ساعت ۹ دن ۱۱ قدر واوکله‌دن صکره ساعت آلافرانغه ۲ دن ٤ قدر خسته‌کانی قبول ایدر. جمعه و پازار مستثنادر.

ՏՕՔԹ. ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՃԷՎՏԷԹ

ԱԿՆԱԲՈՅԺ

Ուրբաթ եւ կիրակի օրերէ զատ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի Պոլիս, Քաղաքապետարանին դիմաց իր մասնաւոր դարմանատան մէջ, առաւօտուն ժամը 9էն մինչեւ 11 եւ կէս օրէն ետքը ժամը 2—4 (Ը. Ե.)։

باب عالی جاده‌سی عثمان ذکی بکك پارس ترزیخانه‌سی .موسملك صوك موده قماشلر ورود ایتمشدر.

پارسده برچوق زمان تزیینك تحصیلنده بولندقدنصکره
پارسده پلاده‌ده‌سی «سندیقاتی ذوق و پاریس قوستوم ترزی
اوسته‌لری آقادمیسی اعضاسندن و آلتون مدالیه حائز
باب عالی جاده‌سنده مستقلاً آچیلمش عثمان ذکی
بکك ترزیخانه‌سنه مراجعتلرینی مشکل پسند ذواته
توصیه ایدرز .

ՕՍՄԱՆ ԶԷՔԻ, Բարիզեան Դերձակ

Երկար ատեն Բարիզի մէջ դերձակութեամբ զբաղած ըլլալով տեղւոյն Տէվէսէ վարժարանէն վկայուած եւ ոսկի շքադրամ ստացած է։ Իր գործատեղին կը գտնուի Պապը Ալի ճատտէսի Մէսէրրէթ օթէլին դիմաց։ Նրբաճաշակներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք։

عثمانلی صابون خلاصه‌سی

عثمانلی آثار وطن فابریقه‌سی ـ مصطفی ناظم ـ ماربوشجیلر چارشولی خان

اشبو صابون خلاصه‌سی صابون ترکیبلرندن وصحته خادم اجزالردن مرکب اولوب وجودی تطهیر ایتمکده، چاماشور ییقامقده، اثوابلری سیلوب تمیزلمکده، هر اشیا اوزرندن کیرلری چیقارمقده، بولاشیق قابلری وتخته وخالی وکلیم ومرمر طاشلری وجام وامثاللرینی تطهیر ایتمکده، صابون وامثالندن بش دفعه قوتلی وده‌ها اهون اولدیغنی واصلا مخلوط شیلردن مرکب بولنمدیغنی تامین ایدرز. بقاللر وعطارلرده تعرفه‌سیله بولنور. مغازه‌مزدن دخی النور. خارجدن طلب وقوعنده مجانا نمونه کوندریلور. عثمانلی مرکبلرینك ۲۲ نوعی صوك اصول وفن دائره‌سنده اعمال وهرقماشه ۱۲۰ نوع خاص وثابت رنکلی بویالر بولنمقده‌در. صابون ومعجون بویالری صورت مخصوصه‌ده فابریقه‌مزده اعمال ایدلمکده‌در.

ՕՃԱՌԻ ՓՈՇԻ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՍԱՐԸ ՎԱԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՆԱԶԸՄ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՊՈՒՇՃԸԼԱՐ, ՉԱՐՇԸԼԸ ԽԱՆ

Սոյն օճառի փոշին, քիմիական եւ առողջարար բաղադրութիւններով պատրաստուած, ոեւէ խարդախ նիւթ չի պարունակեր իր մէջ։ Մարմինը եւ ճերմակեղէնները լաւ մը կը մաքրէ, զանազան առարկաներու վրայ գտնուած բիծերը կը հանէ, խոհանոցի անօթները տախտակամածները, գորգերը, մարմարիոնները եւ ապակիները սքանչելապէս կը մաքրէ։ Նոյնպէս կարելի է տպարաններու մէջ գործածել, գիրերը եւ մեքենաները լուալու համար։ Ամէն կարգի օճառներէն հինգ անգամ աւելի զօրաւոր ըլլալով գինն ալ անոնցմէ աժան է։ Գործածութեան եղանակն ալ շատ դիւրին է եւ մասնաւոր թուղթերու վրայ բացատրուած է։ Զանազան տեսակ մելաններ, ներկեր ու ձեւախէժեր կը պատրաստուին այն գործարանին մէջ։ Նմուշները ձրի կը ղրկուին։ 2—52

ՊԱՆՔ ՏԸ ԹԻՒՐՔ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ
ՔԱՋԱԼԵՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
1325 ՆՈՅ. 18/1909 ԴԵԿՏ. 1 ԹՈՒԱԿԻՐ ԿԱՅՍ. ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 550.000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, ՊՈԼԻՍ, ԹԻՒՐՔԻԱ ԽԱՆ
Գործակալութիւն Բարիզի մէջ Բրօվանս փողոց, թիւ 17

ԴՐԱՄԱՏՆԵՆԱԿԻ ԺԱՄԵՐ 9½-4

Պանք տը Թիւրքին գործառնութիւններով կը զբաղի.

Ա. Ձեռնարկներու ճիւղ.— Վաճառականութեան եւ ճարտարագործութեան վերաբերեալ ամէն գործ, գործարաններու եւ անանուն ընկերութեանց հաստատում, հանրօգուտ շինութեանց մենաշնորհներ եւայլն։

Բ. Երկրագործական ճիւղ.— Երկրագործական ամէն տեսակ մեքենաներու, գործիքներու եւ արուեստական աղբերու ապառիկ վաճառում երկար պայմանաժամերով։

Գ. Առեւտրական ճիւղ.— Ներկայացուցչութիւն, փոխիսոն, աւանդ։

Դ. Ապահովագրական ճիւղ.— Կեանքի, հրդեհի եւ ծովային ապահովագրութիւն։

دارالفنون عثمانی طب فاکولته‌سی دیشجی
مکتبندن دیپلومه‌لی
کومش صویی، بك اوغلی ذکور خسته‌خانه‌سی
حربیهٔ شاهانه و دارالشفقه مکتبلری

دیش طبیبی
محمد خداوردی

دیشلر ترقیات حاضرهٔ فنیه‌یه تطبیقاً تداوی وصوك سیستم هرنوعی اعمال اولونور. آغری حس اولنمقسزین دیش چکیلور. هرکون اوکله‌دن اقشامه قدر سلطان احمد بلدیه بغچه‌سی قارشوسنده‌کی معاینه‌خانه‌سنده چهارشنبه کونلری فقرا مجاناً. ۱ــ۱۲

بیوك ترزیخانهٔ عمومی
حاضر البسه [illegible]
مغازه‌مزده [illegible]
[illegible] رضا

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ ՄԵԾ ՋԵՂՉ
ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ
ԳԱԶՄԻՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Իփէքճի Բեանիի դիմացը գտնուող մեր վաճառատունը, «Թէջհիլաթ Մաղազաար», պիտի փլցուի։ Այդ պատճառաւ երկու ոսկի արժէք ունեցող հագուստները միայն ոսկիով մը պիտի ծախուին։

5—50 ԳԱԶՄԻՐՃԻ ՌԻԶԱ

طراش : ۱ غروش
بك اوغلنده آصمه‌لی مسجد نومرو ۹
« پاساژ دوروپ نومرو ۱۸

ՏՊԱՐԱՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Գ. ՓՕՐՈՃԵԱՆ

رومانیا سرعت واپورلری

هرصالی وپنجشنبه وجمعه ایرتسی کونلری (آلافرانغه ساعت ۳ ده) استانبولدن حرکت ایدن واپورلر ۱۲ ساعتده کوستنجه‌یه مواصلت ایدرلر . هرپنجشنبه کونی (الافرانغه ۳۰ ساعتده استانبولدن حرکت ایدن واپور ۱۸ ساعتده ازمیره ، ۱۲ ساعتده ازمیردن پیره‌یه وساعت ۳ ده پیره‌دن اسکندریه‌یه مواصلت ایدرلر .

بو هفته ظرفنده حرکت ایده‌جك واپورلر.

پرنچیپزاماریا — ایلول ۲۰ صالی ساعت ۳ ده کوستنجه‌یه
ایمپراتول ترایا — ایلول ۲۲ پنجشنبه « ۳ ده کوستنجه‌یه
ری کل قارول — ایلول ۲۲ پنجشنبه « ۳ ده کوستنجه‌یه
پرنچیپزاماریا ایلول ۲٤ جمعه ایرتسی اسکندریه‌یه

اجنته‌لر : غلطه‌ده موسیو موللر وشرکاسی
استانبولده کوپری باشنده رشادیه جاده‌سنده ریختیم خاننده توفیق بك

Ռումանական Շոգենաւային Ընկերութիւն

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԻ ԳԻԾ

Ամէն երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը Կ. Պոլսէն մեկնող շոգենաւերը 12 ժամէն Քէօսթէնճէ կը հասնին։ Հինգշաբթի օրերը մեկնող շոգենաւերը 18 ժամէն Իզմիր, 12 ժամէն Իզմիրէն Պիրէոն եւ 30 ժամէն Պիրէոնէն Աղեքսանդրիա կը հասնին։ Հաղորդակցութիւն ճեպընթաց կառախումբերուն, Պերլինի եւ ռումանական արագընթաց շոգեկառքերուն հետ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ԳԻԾ

ՍԵՊՏ.
20/3 Գշ. իրիկ. ժամը 3ին «Բրինչիբէզա Մարիա» դէպի Քէօսթէնճէ
22/7 Եշ. » » 3ին «Իմբ. Թրաիան» դէպի Քէօսթէնճէ
22/5 Եշ. » » 3ին «Րէկէլ Գարօլ» դէպի Քէօսթէնճէ
24/7 Շբ. » » 3ին «Բրինչիբէզա Մարիա» դէպի Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեք.

Տեղեկութեանց համար դիմել ռումանական շոգենաւային ընկերութեան ընդհ. գործակալ Ու. Հ. Միւլլէրի, Ղալաթիա, քարափին վրայ, եւ դէր գործակալ Թէվֆիգ պէյի, Պոլիս Րէշատիէ խան, Րըխթըմ խան։

ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈԼԱՆ

ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ՀԱՄԱՐ ԱՄԵՆԷՆ ՇԱՏ ՍՊԱՌՈՂՆ Է

Օրական սպառումն է 60,000 քիլօ

Փնտռեցէք ՄԷՆԻԷՐԻ ՇՈՔՈԼԱՆ, կեղծ անունէ զգուշացէք։